

**Hartezimi i kapaciteteve per ekzaminime kolposkopike dhe ndjekjen e
grave HPV pozitive**

**Ne kuader te Programit Kombetar te depistimit te kancerit te qafes se
mitres**

**Shkurt
2021**

Ky raport eshte pergatitur nga:

Alban Ylli

Kozeta Filipi

Mirela Rista

Albana Fico

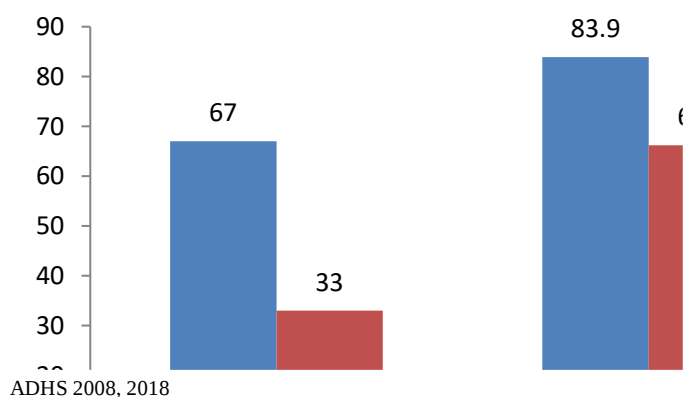
Raporti u be i mundur vetem ne saje te ndihmes se specialisteve obsteter gjinekologe dhe mjekeve te tjere ne spitalet rajonale, ne ato universitare dhe prane operatoreve te kujdesit shendetsor. Emrat e tyre jane renditur ne aneksin e raportit.

Hyrje: Konteksti lidhur me kontrollin e kancerit te gjirit ne Shqiperi

Rezultatet dhe ndryshimet e verejtura

Gjatë dekadës së fundit, pas intensifikimit të përpjekjeve për ngritjen e programeve sistematike të parandalimit dhe forcimin e kapaciteteve të sistemit shëndetësor për diagnoze të hershme, aktivitetet që synojnë përmirësimin e vetëdijes së grave shqiptare për parandalimin e kancerit të qafës së mitrës, kanë pasur sukses të konsiderueshëm. Megjithë ndryshimet gjeografike, përqindja e grave në moshë riprodhuese që kanë njohuri për parandalimin e këtij kanceri është rritur me më shumë se 55% në 2018 në krahasim me 10 vjet më parë. Kjo rritje është akoma më e madhe në zonat rurale.

Proporcioni i grave 15-49 vjeç që ka njohuri mbi parandalimin e kancerit të qafës së mitrës

Në fund të Janarit 2019, Qeveria Shqiptare mori vendimin e rëndësishëm për krijimin e programit të parë kombëtar të organizuar për depistimin e kancerit të qafës së mitrës. Programi fillestar synon gratë 40-50 vjeç. Synimi është të sigurojmë të gjitha grave në këtë grupmoshë teste të ekzaminimit për Hr-HPV, si pjesë e ekzaminimeve rutine të ofruara në qendrat e kujdesit shëndetësor parësor. Programi i depistimit do të përmirësojë identifikimin e grave që janë në rrezik për kancer të qafës së mitrës, zbulimin në kohë të lezioneve prekanceroze dhe trajtimin e tyre në kohën e duhur. Sipas programit të ri, të gjitha testet primare të depistimit dhe ekzaminimet e mëtejshme do të sigurohen pa pagesë, pavarësisht nga statusi i sigurimit shëndetësor të pacientëve.

Për të minimizuar ngarkesën e shtuar të punës që sjell çdo program depistimi, infermierët në shërbimet e KSHP po marrin më shumë përgjegjësi nga mjekët e përgjithshëm. Për më tepër, testet e depistimit të bazuara në vetë marrjen e mostrave janë shumë praktike për gratë dhe garantojnë ngarkesë minimale të punës për ofruesit e shërbimeve.

Aktoret, mjedisi dhe sistemi

Që nga nënshkrimi i Deklaratës së Urtësisë në 2014, duket se në Shqipëri politikat dhe investimet në fushën e parandalimit të kancerit të qafës së mitrës gëzojnë një mbështetje të madhe politike. Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale mbetet aktori kryesor dhe pritet të vazhdojë të sigurojë lidhësi në forcimin dhe zgjerimin e programit ekzistues. Ndërkohë, ISHP me rolin e tij qendror në programet e parandalimit dhe shëndetit publik, ka treguar se është një aktor tjetër i rëndësishëm. Kështu, analizat e bazuara në fakte, të shoqëruara me rritjen e vetëdijes publike për parandalimin e kancerit të qafës së mitrës, kanë ndihmuar për të bindur MSHMS të ofrojë udhëheqjen e nevojshme për programin, të hartojë kornizën politike shëndetsore dhe të përfshijë të gjithë qeverinë në këto kauza.

Programi kombëtar i depistimit nuk mund të jetë as efektiv, as etik pa përfshirjen e plotë të kujdesit shëndetësor të specializuar, kryesisht në gjinekologji dhe biopsi. Dy spitalet universitare gjinekologjike dhe obstetrike në Tiranë janë thelbësore jo vetëm në sigurimin e diagnozave dhe trajtimin e rasteve pozitive për Hr-HPV, por edhe në mbështetjen e spitaleve të tjerë rajonal për forcimin e kapaciteteve të tyre, duke ulur në këtë mënyrë barrierat gjeografike për gratë gjatë vizitave në spital.

Programi i depistimit është duke u zbatuar përmes koordinimit të roleve të shërbimit të kujdesit shëndetësor parësor, dhe institucioneve rajonale të shëndetit publik, duke siguruar akses maksimal në shërbimet e depistimit për popullatën target. Ky model i organizimit ndër-institucional duhet të përdoret në të ardhmen për komponentët e tjerë të programeve të parandalimit të kancerit të qafës së mitrës, siç është vaksinimi kundër HPV.

Programi i ri kombetar. Situata ne vitin e pare te zbatimit

Programi kombetar i depistimit te kancerit te qafes se mitres ne Shqiperi bazohet ne Dekretin e Keshillit te Ministrave Nr. 47 (30.1.2019). Programi kombetar i depistimit perdor si ekzaminim primar testimin per HPV me risk te larte. Programi fillestar synon grate 40-50 vjeç. Qellimi eshte te sigurohet qe brenda pese vjetesh, te gjitha grate ne kete grupmoshe, te mund te bejne nje test te depistimit te Virusit te Papilomes Humane(HPV) me rrezik te larte, si pjese e ekzaminimeve rutine te bera ne qendrat e kujdesit shendetesor paresor (KSHP).

Programi i depistimit do te permiresoje identifikimin e grave qe jane ne rrezik me te larte per kancer te qafes se mitres, do te zbuloje me kohe demtimet para-kanceroze dhe do t'i trajtoje ato ne perputhje me protokollet perkatese te ndjekjes dhe kurimit. Sipas programit te ri, te gjitha testet e depistimit primar dhe ekzaminimet e metejshme do te sigurohen falas ne piken e kujdesit, pavaresisht nga statusi i sigurimit shendetesor te pacienteve.

Mbi bazen e kornizes teknike te programit kombetar i depistimit, çdo mjek i qendres shendetesore referon grate qe kane dale pozitive, per te kryer nje kolposkopi diagnostike te nje gjinekolog i kualifikuar dhe, kur eshte e nevojshme, citologji ose biopsi. Programi lejon diagnostikimin e fazave para kanceroze, trajtimin e tyre dhe parandalimin e kancerit te qafes se mitres.

Programi kombetar i depistimit eshte ne perputhje me nje numer politikash shendetesore kombetare, duke perfshire Programin Kombetar te Kancerit, Planin e Kontrollit te Semundjeve jo te trasmetueshme (NCD) dhe Strategjine e Shendetit Riprodhues. Ai eshte gjithashtu ne perputhje me dokumentet perkatese nderkombetare ne kete fushe.

Gjate periudhes shkurt-qershor 2019, Ne bashkepunim me ACPD dhe me mbeshtetjen e UNFPA, 538 profesioniste shendetesore nga rreth 400 qendra shendetesore u trajnuan ne te gjitha vendin per te pergatitur qendrat shendetesore paresore dhe sistemin e shendetit publik per zbatimin e programit kombetar te depistimit. Deri ne Janar 2020, nga rreth 14000 kite testesh te shperndara ne qendrat shendetesore u mblodhen me shume se 13500 mostra. Ne Laboratorin e Biologjise Molekulare IPH, te gjitha mostrat vaginale te mbledhura u testuan dhe pergjigjet nominale u shperndane ne cdo mjek familje.

Nga mostrat e testuara, 6.1% ishin pozitive per HPV me risk te larte (HR-HPV).

Gjate gjithë vitit 2019 dhe muajt e pare te 2020, ISHP koordinoi te gjithë programin dhe ofroi ekspertize teknike dhe mbështetje logjistike kur ishte e nevojshme. Edhe pas peridhes se lockdown te pranveres se 2020 me mbështetjen e ACPD, ISHP vijoi me shpërndarjen e gjithë materialeve te testimit ne qendrat shëndetësore ne përputhje me nevojat.

Ne nivelin rajonal, koordinatorete e perzgjedhur prej njesive vendore te kujdesit shëndetësor jane pergjegjes per koordinimin dhe menaxhimin lokal; marrjen e kiteve te testimit nga ISHP dhe shpërndarja e tyre ne çdo qender shëndetësore, pastaj mbledhja e mostrave / informacioneve, per tu derguar ne ISHP per ekzaminim laboratorik dhe se fundi shpërndarja e rezultateve laboratorike ne qendrat shëndetësore.

Ne nivelin e qendres se KSHP-se, drejtori dhe kryeinfermierja jane personi kryesor per programin; ata jane kujdesur per te gjithë koordinimin e aktiviteteve, duke filluar nga ftesa e grave dhe per te siguruar vazhdimin e gjithë aktiviteteve te parashikuara nga programi i depistimit. Ne disa zona urbane, personeli i qendrave te grave ka qene shume mbështetes per programin.

Gjinekologe te kualifikuar ne Spitalet e Universitetit te Tiranës kane ofruar kujdes te specializuar klinik per diagnozat dhe trajtimin e para-kancerit.

Ne programin kombetar te depistimit ka pasur nje perdorim me te madh nga ana e popullsisë se grave rurale. 58% e gjithë pjesëmarrësve jetojne ne zonat rurale. Ne menyre te ngjashme, programi eshte perdorur krahasimisht me shume nga grate me vetem arsim baze dhe ato te papuna. Duket se programi i depistimit terheq me shume komunitete rurale me probleme tradicionale te aksesit ne kujdes shëndetësor, ku grate jane me te interesuara per sherbimet baze shëndetësore falas dhe ku ato bashkepunojne me mire me personelin shëndetësor te KSHP-se. Nje model i ngjashem perdorimi te sherbimeve eshte verejtur edhe ne programin kombetar te kontrollit per personat 35-70 vjeç.

Prevalenca e pergjithshme e HPV me risk te larte midis pjesëmarrësve ne program ishte 6.1%, dhe ishte me e larte ne popullatat urbane te grave, si dhe midis atyre me arsim te larte, te punesuara dhe te pamartuara. Grate HPV pozitive raportuan te kene perdorur me shume

sherbimet e pap-testit ne te kaluaren, krahasuar me ato HPV negative. Meqenese grate HPV pozitive jane te nje klase me te larte socio-ekonomike dhe me urbane, ato mund te kene qene perdoruese me te shpeshta te nje sherbimi shendetesor, i cili eshte kryesisht oportunist dhe me kosto shtese. Grate e klasave me te uleta socio-ekonomike dhe ato te zonave rurale, ndersa kane duke treguar prevalence me te ulet te infeksionit HPV, kane qene me te prirura per te perdorur programin kombetar te depistimit, te terhequra nga mundesia e qasjes se tij te lehte dhe kostove te paperfilleshme.

Ne Tirane, Vlore, Lezhe, Gramsh, Gjirokaster dhe Devoll prevalenca e HPV ishte me e larta. Ne Has, Peqin, Permet, Malesi e Madhe dhe Kukes, u verejten popullatat me shkallen me te ulet te prevalences. Ndersa rrethprerja (cirkumcizio) e partnerit nuk ishte e lidhur me shanset e infektimit me HPV, pirja e duhanit nga gruaja duket te jete nje faktor i rendesishem qe rrit rrezikun e tij.

Kishte 6.5% te grave pjesemarrese ne program, te cilat ishin ne moshe me te madhe ose me te vogel se kategoria e moshes e parashikuar ne program (40-49 vjec). Ato gra shfaqnin nje prevalence me te larte te infeksionit HPV (7.1%). Perceptimi per rrezikun e tyre me te larte mund te kete kontribuar ne perfshirjen e ketyre grave ne program. Gjithashtu, kishte me shume se 5% te grave pjesemarrese, te cilat kishin bere testin HPV me pare, dhe ato nuk duhet te ishin ftuar per shqyrtim gjate vitit 2019.

81% e grave pjesemarrese HPV-pozitive kishin njohuri per parandalimin dhe 46% e tyre kishin njohuri per infeksionin HPV. Ne te dy rastet, shkalla e ndergjegjesimit rritej me nivelin arsimor. Shumica derrmuese e grave te intervistuar raportonin se jetonin brenda 20 minutash distance nga qendra shendetesore. Megjithate, per 33% prej tyre, rruga per ne qendren shendetesore mund te zgjasi 20 deri ne 40 minuta.

Si mjeku ashtu edhe infermierja e qendres shendetesore perfshihen ne ftesen dhe keshillimin e grave gjate depistimit primar. Shumica e ftesave jane bere nga vizitat ne shtepi dhe telefonatat.

Pothuajse 80% e grave kane marre informacionin e duhur gjate vizites primare te testimit.

Nje ne tre gra i kishte kerkuar mjekut ose mamise qe te ndihmonte ne marrjen e mostrave vaginale dhe grate me te reja ishin me te prirura per ta bere kete. Ata qe vendosen te merrnin mostren vete, perdoren dhomen e tualetit te qendres shendetesore per proceduren. Vetem nje pakice e vogel preferoi ta bente ate ne shtepite e tyre, dhe pastaj ta sillte mostren perseri ne qendren shendetesore ashtu siç ishte keshilluar.

Shumica e grave e gjeten proceduren e marrjes se mostres vaginale shume te thjeshte (60%) dhe aspak te dhimbshme (72%). Vetem 8% raportuan se ishte e veshtire dhe askush nuk tha se ishte shume e dhimbshme.

Koha mesatare nga testi primar i depistimit te momenti kur grate marrin rezultatin ishte 25 dite. 96% e grave moren rezultatet e tyre brenda kohes se premtuar te programit prej dy muajsh. 90% e grave shkuan per te marre rezultatin brenda 7 diteve nga momenti i kontaktimit. Te gjitha grate HPV-pozitive te pyetura shkuan ne qendren shendetesore per ta marre rezultatin e testit. Koha mesatare e keshillimit ne kujdesin shendetesor paresor per grate pozitive ishte rreth 20 minuta dhe vetem 6% e grave raportuan se ishin keshilluar ne menyre te pamjaftueshme (5 minuta ose me pak).

Deri ne mes te Djektorit 2019, rreth 90% e grave HPV pozitive ose kishin shkuar per vizite ekzaminuese ose po planifikonin te shkonin sa me shpejt te ishte e mundur. Ende rreth 10% e tyre hezitonin te shkonin. Duket se nuk ka ndonje vonese thelbeshore ne marrjen e kujdesit follow up, duke pasur parasysh se rreth 90% grave shkojne te gjinekologu brenda nje muaji nga momenti qe moren rezultatin e testit HPV. Koha mesatare nga marrja e rezultatit te testit deri ne viziten gjinekologjike per grate pozitive ishte vetem 6 dite.

Programi i depistimit duhet te perpiqet te mbaje ne minimum te gjitha shpenzimet nga xhepi; dekreti i qeverise shqiptare, mbi te cilin mbeshtetet programi, nenvizon se te gjitha sherbimet qe lidhen me depistimin primar dhe vizitat ne vijim te tij, ne sektorin publik jane falas ne piken e kujdesit. Personeli shendetesor eshte trajnuar per te informuar grate ne lidhje me kete, ne menyre qe te minimizojte te gjitha shpenzimet personale te evitueshme. Sidoqofte, me shume se nje ne tre gra qe kane kryer kolposkopi, kane zgjedhur kujdesin shendetesor privat per kete. Per me teper, 8% kane shkuar jashte vendit per ekzaminimet e rekomanduara, zakonisht ne Greqi dhe Itali. Shumica kane bere kolposkopine ne spitalet universitare gjinekologjike te Tiranes. Grate me arsim universitar ishin me te prirura te shkonin per nje vizite gjinekologjike ne nje institucion privat dhe vecanerisht jashte vendit.

Shumica e gjinekologeve (68%) kane rekomanduar teste te tjera gjate vizites se tyre follow up dhe gjysmes se grave pozitive i eshte rekomanduar ekzaminimi i citologjise dhe 15% ai i biopsise. Koha mesatare e kaluar te gjinekologu ishte 25 minuta. 4% e grave HPV-pozitive raportuan rezultate qe shkojne per para-kancer ose kancer, nderkohe qe 73% raportuan rezultate negative pas vizites se gjinekologut. Te tjerat raportuan ose probleme qe nuk shkonin per para kancer, ose nuk ishin te sigurta per kete. Frekuenca e para-kancerit ose kancerit e raportuar nga grate e intervistuar ishte e ngjashme me frekuencen e identifikuar ne regjistrat klinike ne Spitalin Universitar te Tiranes.

87% e grave pozitive raportuan shqetesime te rendesishme emocionale lidhur me rezultatin pozitiv.

Rreth 9 ne 10 e grave e vleresuan sherbimin e pergjithshem ne kujdesin shendetesor paresor, si dhe ne kujdesin e specializuar 'te mire' ose 'shume te mire'. Vetem, 10 % e grave e konsideruan ate 'mesatar' ose 'te keq'.

Metodologjia e vleresimit

Në këtë studim janë vlerësuar keto tregues kryesore:

1. Personeli i specializuar për kryerjen e kolposkopisë. Mjeke gjinekologe obstetere me trajnim në kolposkopi, marrjen e mostrave histologjike dhe trajtimin e lezioneve prekanceroze. Gjithashtu janë vlerësuar kapacitetet lidhur me mjeke cito-histopatolog me trajnim në citologji vaginale.
2. Ambjentet e nevojshme për kryerjen e vizites gjinekologjike dhe kolposkopisë
3. Aparatet kolposkopike dhe praktikantët e lidhura kolposkopine
4. laboratorët e cito-histopatologjisë të përshtatshëm për mostrat citologjike vaginale

Për sigurimin e informacionit janë intervistuar persona kyç me njohuri dhe eksperiencë në fushën e kapjes së hershme të kancerit të qafës së mitres ose menaxheret e spitaleve në 12 spitale rajonale të vendit.

Në aneks është një instrument i përdorur gjatë intervistave.

Në aneks gjithashtu janë personat kyç të intervistuar.

Matrica e kapaciteteve per kolposkopi ne spitalet rajonale dhe rekomandimet e detajuara

Spitali Rajonal Durres

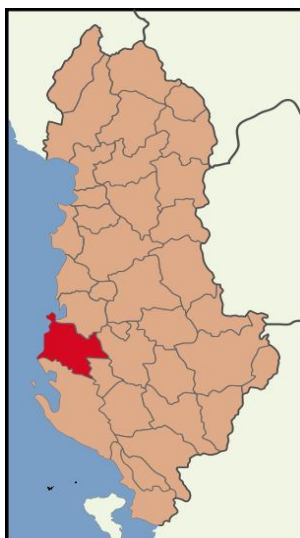
Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Duresit ofron prej vitesh sherbim te kolposkopise per grate e rekomanduara nga kujdesi paresor. Kolposkopia eshte kryer si ekzaminim diagnoztikues lidhur me rastet me pap-test positive. Vitin e kaluar ka pasur edhe disa raste HPV-pozitive te rekomanduara per kolposkopi nga mjeku i familjes. Rastet qe perdorin sherbimin e spitalit te Duresit jane kryesisht nga zonat rurale.	Spitali ka qene pak i informuar mbi programin e ri te depistimit. Shume pak gra HPV-pozitive jane ekzaminuar ne Durres (2-3 raste). Shumica derrmuese preferojne ende spitalet gjinekologjike ne Tirane (ceshtje e besimit, njohurive dhe shqetesimi mbi semundjen). Grate rekomandohen per kolposkopi, por nuk keshillohen me hollesi se cila eshte qendra me e afert e specializuar. Pergjithesisht verehet nje renie graduale e rasteve te referuara ne spital gjate 10 viteve te fundit.	Nevojitet forcimi i koordinimit mes hallkave te sistemit shendetsor ne Durres; shendeti publik, sherbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal. Nevojitet percaktimi formal i spitalit rajonal te Duresit si qender referimi per programin, duke perfshire Duresin, Kavajen dhe ndoshta Lushnjen.
Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Ne qytet ekzaminimi i kolposkopise ofrohet edhe ne klinika private.	Praktika kryhet kryesisht nga mjeke gjinekologe te spitalit publik, qe punojne pasdite ne kliniken private. Mungon koordinimi formal mes	Nevojitet se pari rekomandimi i qarte nga mjeket e familjes te Duresit, Kavajes dhe Lushnjes per

		sherbimit publik dhe privat, lidhur me regjistrimin e rasteve.	te perdorur sherbimet publike te spitalit. Se dyti duhet rregulluar raportimi i rasteve te ekzaminuara ne spitalin publik.
Laboratori			
Laboratore per vleresimin histologjik ne spitalin rajonal.	Citologjia ne Spitalin e Duresit ka nje tradite te mire nga pervoja e grumbulluar gjate programeve pilot te para 12 viteve. Ne Dures per here te pare eshte aplikuar edhe citologjia me baze likuide. Nderkohe eshte forcuar 5 vitet e fundit sherbimi i anatomise patologjike qe funksionon prane spitalit publik. Ka pajisjet dhe personelin e nevojshem. Ky sherbim eshte i pavarur prej sherbimit te gjinekologjise dhe per shkembimin e mostrave dhe pergjigjeve aplikohet nje rregullore e caktuar e miratuar nga drejtoria e spitalit.	Raportohen barriera financiare lidhur me perdorimin e anatomise patologjike. Ne opinionin e specialisteve keto jo vetem vonojne mbylljen e ciklit te diagnozes dhe trajtimit te shpejte, por edhe cenojne besimin e perdoruesve tek sistemi. Gjithashtu raportohet nevoja per permiresimin e kapaciteteve ne laboratorin e infeksioneve seksualisht te trasmetueshme.	Nevojitet nje udhezim per perjashtimin nga kostot e anatomise patologjike per gjithë grave HPV-pozitive te identifikuara nga programi dhe qe kryejne kolposkopnine ne spitalin rajonal te Duresit.
Laboratore private.	Sherbimi i citologjise apo edhe i testit HPV ofrohet edhe privat, por kryesisht ne Tirane.	Nuk ka probleme evidente, me perjashtim te distancave dhe kostove shtese ne transport per grate qe zgjedhin sherbimin privat. Gjithashtu ofrimi i testit te tipizimit te HPV, si ekzaminim shtese, per grate HPV positive ne depistim, ne laboratore private, rrit shume dhe ne menyre te panevojshme kostot per grate.	Nevojitet nje informim me i mire i grave HPV-pozitive mbi menyren e funksionimit te programit, sherbimet e nevojshme dhe ato qe nuk jane te nevojshme. Nevojitet caktimi i infermiereve te dedikuara per mbeshtetjen e grave HPV positive ne hallkat

			e sistemit.
Personeli			
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopatologji) ne spital.	Nje mjeke gjinekologe eshte e specializuar dhe ka pervoje shume vjecare ne kryerjen e ekzaminimit kolposkopik. Gjithashtu praktikon edhe nje mjeke gjinekologe e re. Aplikohen si procedura per biopsine cervikale, ashtu edhe kyretazhi endocervical	Nuk ka probleme evidente lidhur me pranine e personelit te afte per kryerjen e ekzaminimit kolposkopik, me perjashtim te numrit te ulet te ekzaminimeve te kryera ne vit. Ky tregues mund te cenoje standartet e cilesise se sherbimit ne te ardhmen.	Eshte i nevojshem aprovimi i hartes se spitaleve qe ofrojne sherbime kolposkopie dhe popullatave, rretheve apo qarqeve qe ato duhet te mbulojne.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e lezioneve pre-kanceroze ne spitalin publik.	Nje mjeke gjinekologe eshte e specializuar ne kete fushe dhe ka pervoje shume vjecare ne kryerjen e trajtimit te lezioneve pre-kanceroze. LEEP praktikohet per CIN1-CIN2. Per rastet e CIN3 apo kancer in situ, praktikohet heqja e mitres.	Ngelet problem anashkalimi i sherbimit publik ne kete fushe dhe zgjedhja e spitaleve te Tiranes, apo spitaleve jashte vendit. Arsyet jane te lidhura me informimin dhe ndergjegjesimin jo te mire te popullates mbi kapacitetet e spitalit te Duresit. Gra te zonave rurale dhe kategorite me te varfera perbejne shumicen e pacienteve te spitalit.	Pervec rekomandimit me siper, eshte gjithashtu e nevojshme te rritet niveli i ndergjegjesimit te grave dhe te detajohen me mire rekomandimet nga mjeket e familjes
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Personeli i spitalit publik		
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike.	Jane ne gjendje te mire pune dy kolposkope. Gjithashtu ekzistojne dy hapesira per kryerjen e ekzaminimit, te pajisura me infrastrukturen e nevojshme; Shtrat ekzaminimi qe lejon ekzaminime ne futjen e	Ne spital jane duke u bere nderhyrje ne infrastrukture, prej termetit te nentorit 2019. Futja e sherbimit te pediatrie prane spitalit gjinekologjik, ka shkaktuar veshtiresi te cilat konsiderohen te	Nuk ka nevoja acute per nderhyrje, megjithate eshte e nevojshme te sigurohet mbeshtetje afatgjate me mjete konsumi dhe te

	spekulumit ne cervix Spekulum dyvalent Instrumenta per punch biopsy, Kyreta endocervical Burim drite qe lejon ekzaminimin e cervixit.	perkoheshme nga personeli.	kryhet mirembajtja e pajisjeve dhe e mjediseve perkates
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	LEEP praktikohet per CIN1-CIN2. Per rastet e CIN3 apo kancer in situ, pratikohet heqja e mitres ne Spialin e Duresit. Rastet e tjera me kancer me te avancuar referohen urgjent ne Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	Nuk ka probleme apo barriera evidente ne procesin e referimit. Megjithate nuk ka nje protokoll specifik se cilat raste referohen dhe cilat jo.	Spitali i Duresit do te perfitonte nga rishikimi i udherrefyesve kombetare mbi rolin e spitaleve rajonale ne trajtimin e pre- kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit ne kete fushe.
Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perllogaritjen e indikatoreve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te kolposkopise prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali Rajonal Fier

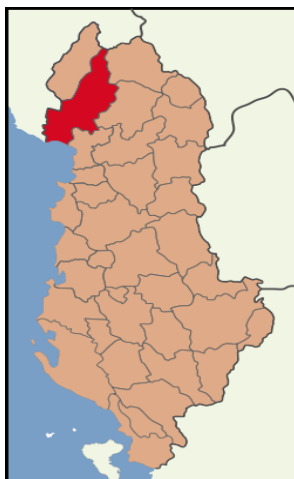
Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Fierit ka vijuar te ofroje prej vitesh sherbim te kolposkopise per grate qe rezultonin positive ne pap-test, si dhe per grate e rekomanduara nga kujdesi paresor. Vitin e kaluar ka pasur edhe nje numer rastesh HPV-pozitive te rekomanduara per kolposkopi nga mjeku i familjes ne kuader te programit kombetar te depistimit.	Spitali ka qene pak i informuar mbi programin e ri te depistimit. Shume pak gra HPV-pozitive jane ekzaminuar ne Fier (me pak se 10 raste). Shumica derrmuese preferojne ende spitalet gjinekologjike ne Tirane. Grate nuk e dine mire se cfare cilesise sherbimi ofrohet ne Spitalin e Fierit. Shqetesimi i larte mbi semundjen mund te ndikojte gjithashtu per zgjedhjen e spitaleve te Tiranes ose edhe Klinikave jashte vendit. Grate rekomandohen per kolposkopi, por nuk keshillohen me hollesi se cila eshte qendra me e afert e specializuar.	Nevojitet forcimi i koordinimit mes hallkave te sistemit shendetsor ne Rajonin e Fierit; shendeti publik, sherbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal duhet te shlembejne informacion. Grate duhet te rekomandohen ne menyre specifike mbi Spitaline Fierit. Nevojitet percaktimi formal i spitalit rajonal te Fierit si qender referimi per programin, duke perfshire Vloren, Mallakastren dhe ndoshta rrethe te tjera ne jug te vendit.

Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Ne qytet ekzaminimi i kolposkopise mund ofrohet edhe ne klinika private.	Praktika kryhet kryesisht nga mjeke gjinekologe te spitalit publik ose qendres se gruas ne kujdesin paresor, qe punojne pasdite ne kliniken private. Mungon koordinimi formal mes sherbimit publik dhe privat, lidhur me regjistrimin e rasteve.	Nevojitet se pari rekomandimi i qarte nga mjeket e familjes te Fierit, Vlores dhe Mallakastres per te perdorur sherbimet publike te spitalit Fier. Se dyti duhet rregulluar raportimi i rasteve te ekzaminuara ne spitalin publik.
Laboratori			
Laboratore per vleresimin histologjik ne spitalin rajonal.	Ne Spitalin e Fierit ka nje strukture te dedikuar marrjes se materialit citologjik per pap-test, si dhe laborator te specializur te anatomise patologjike per mostrat vaginale.	Tradicionalisht mostrat jane ekzaminuar ne Fier per ekzaminim histologjik. Gjithashtu me pare, ne Fier eshte kryer edhe ekzaminimi per biopsi.	Fillimi I modelit te ri te sherbimit laboratorik prane spitaleve te do te perfshije edhe ekzaminimin e metejshe lidhur me citologjine dhe histologjine patologjike per diagnozen se grave qe rezultojne positive per HPV.
Laboratore private.	Sherbimi i citologjise apo edhe i testit HPV ofrohet edhe privat, por kryesisht ne Tirane.	Nuk ka probleme evidente, me perjashtim te distancave dhe kostove shtese ne transport per grate qe zgjedhin sherbimin privat. Gjithashtu ofrimi i testit te tipizimit te HPV, si ekzaminim shtese, per grate HPV pozitive ne depistim, ne laboratore private, rrit shume dhe ne menyre te panevojshme kostot per grate.	Nevojitet nje informim me i mire i grave HPV-pozitive mbi menyren e funksionimit te programit, sherbimet e nevojshme dhe ato qe nuk jane te nevojshme. Nevojitet caktimi i infermiereve te dedikuara per mbeshtetjen e grave HPV pozitive ne hallkat e sistemit.
Personeli			

Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopalogji) ne spital.	Nje mjek gjinekolog eshte i specializuar dhe ka pervoje shume vjecare ne kryerjen e ekzaminimit kolposkopik. Gjithashtu praktikojne edhe dy mjeke gjinekologe te tjere. Mund te aplikohen si procedura per biopsine cervikale, ashtu edhe kyretazhi endocervical	Problem ngelet numri i ulet te ekzaminimeve te kryera ne vit. Ky tregues mund te cenoje standartet e cilesise se sherbimt ne te ardhmen. Nuk ka probleme evidente lidhur me pranine e personelit te afte per kryerjen e ekzaminimit kolposkopik.	Per te rritur performancen si edhe cilesine e ekzaminimit ne vijimes, eshte i nevojshem aprovimi i hartes se spitaleve qe ofrojne sherbime kolposkopie dhe popullatave, rretheve apo qarqeve qe ato duhet te mbulojne.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e lezioneve pre-kanceroze ne spitalin publik.	Nje mjek gjinekologe eshte e specializuar ne kete fushe dhe ka pervoje ne kryerjen e trajtimit te lezioneve pre-kanceroze. Mund te praktikohet LEEP per CIN1-CIN2. Per rastet e CIN3 apo kancer in situ, rekomandohet rasti ne spitalet universitare.	Ngelet problem anashkalimi i sherbimit publik ne kete fushe dhe zgjedhja e spitaleve te Tiranës, apo spitaleve jashte vendit. Arsyt jane te lidhura me informimin dhe ndergjegjesimin jo te mire te popullates mbi kapacitetet e spitalit te Fierit.	Perverc rekomandimit me siper, eshte gjithashtu e nevojshme te rritet niveli i ndergjegjesimit te grave dhe te detajohen me mire rekomandimet nga mjeket e familjes
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Personeli i spitalit publik, qendres se gruas ose mjeke ne pension.		
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike.	Ekziston kolposkopi ne gjendje te mire pune. Gjithashtu ekzistojn hapesira per kryerjen e ekzaminimit, e pajisur me infrastrukturen e nevojshme; Shtrat ekzaminimi qe lejon ekzaminime ne futjen e spekulumit ne cervix Spekulum dyvalent Instrumenta per punch biopsy, Kyreta endocervical Burim drite qe lejon	Mjediset e infrastruktures jane te pershtatshme per ekzaminimet kolposkopike. Problem ngelet numri i ulet i ekzaminimeve dhe pasojat ne performance dhe sigurim cilesise qe vijne per kesaj.	Nuk ka nevoja akute per nderhyrje, megjithate eshte e nevojshme te sigurohet mbeshtetje afatgjate me mjete konsumi dhe te kryhet mirembajtja e pajisjeve dhe e mjediseve perkates

	ekzaminimin e cervixit.		
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	LEEP mund te praktikohet per CIN1-CIN2. Per rastet e CIN3, kancer in situ, si dhe rastet e tjera me kancer me te avancuar referohen ne Spitalet Universitare Gjinekologjike ne Tirane ose ne Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	Nuk ka probleme apo barriera evidente ne procesin e referimit. Megjithate nuk ka nje protokoll specifik se cilat raste referohen dhe cilat jo.	Spitali i Fierit do te perfitonte nga rishikimi i udherrefyesve kombetare mbi rolin e spitaleve rajonale ne trajtimin e pre-kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit ne kete fushe.
Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perlllogaritjen e indikatorëve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te kolposkopise prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali Rajonal Shkoder

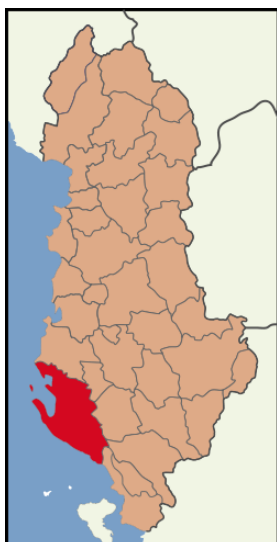
Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Shkodres ka vijuar te ofroje prej vitesh sherbim te kolposkopise per grate qe rezultojne positive ne pap-test, si dhe per grate e rekomanduara nga kujdesi paresor. Eshte e veshtire te konfirmohet nese ka pasur vitin e kaluar raste HPV-pozitive ne kuader te programit kombetar te depistimit, te rekomanduara per kolposkopi nga mjeku i familjes.	Spitali ka qene pak i informuar mbi programin e ri te depistimit. Nuk ka informacion mbi gra HPV-pozitive qe te jene ekzaminuar ne Shkoder. Shumica derrmuese preferojne ende spitalet gjinekologjike ne Tirane. Grate nuk e dine mire se cfare cilesise sherbimi ofrohet ne Spitalin e Shkodres. Shqetesimi i larte mbi semundjen mund te ndikojte gjithashtu per zgjedhjen e spitaleve te Tiranes ose edhe Klinikave jashte vendit. Grate rekomandohen per kolposkopi, por nuk keshillohen me hollesi se cila eshte qendra me e afert e specializuar.	Nevojitet forcimi i koordinimit mes hallkave te sistemit shendetsor ne Rajonin e Shkodres; shendeti publik, sherbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal duhet te shlembejne informacion. Grate duhet te rekomandohen ne menyre specifike mbi Spitalin e Shkodres. Nevojitet percaktimi formal i spitalit rajonal te Shkodres si qender referimi per programin, duke perfshire Pukun, Malesine e Madhe dhe ndoshta Mirditen.

Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Ne qytet ekzaminimi i kolposkopise mund ofrohet edhe ne klinika private.	Praktika mund te kryhet nga mjeke gjinekologe te spitalit publik, qe punojne pasdite ne kliniken private. Mungon koordinimi formal mes sherbimit publik dhe privat, lidhur me regjistrimin e rasteve.	Nevojitet se pari rekomandimi i qarte nga mjeket e familjes te Shkodres, Malesise se Madhe dhe Pukes per te perdorur sherbimet publike te spitalit Shkoder. Se dyti duhet rregulluar raportimi i rasteve te ekzaminuara ne spitalin publik.
Laboratori			
Laboratore per vleresimin histologjik ne spitalin rajonal.	Ne Spitalin e Shkodres ka strukture te pershtatshme per marrjen e materialit citologjik per pap-test, por jo laborator te specializur te anatomise patologjike per mostrat vaginale.	Tradicionalisht mostrat jane derguar ne Tirane per ekzaminim histologjik. Shpesh nje pjese e madhe e kostove dhe e logjistikës se sherbimit bie mbi grate qe perdorin sherbimin. Raportohen barrierat financiare lidhur me perdorimin e anatomise patologjike.	Shpresohet se fillimi I modelit te ri te sherbimit laboratorik prane spitaleve te zgjidhe kete komponent te ekzaminimit te metejshem dhe diagnozes se grave qe rezultojne positive per HPV. Koncesioni i laboratoreve spitalore perfshin edhe citologjine dhe histologjine patologjike.
Laboratore private.	Sherbimi i citologjise apo edhe i testit HPV ofrohet ne laboratore privat, por kryesisht ne Tirane.	Distanca dhe kostot shtese ne transport per grate qe zgjedhin sherbimin privat jane nje barriere sinjifikative. Gjithashtu ofrimi i testit te tipizimit te HPV, si ekzaminim shtese, per grate HPV pozitive ne depistim, ne laboratore private, rrit shume dhe ne menyre te panevojshme kostot per grate.	Nevojitet nje informim me i mire i grave HPV-pozitive mbi menyren e funksionimit te programit, sherbimet e nevojshme dhe ato qe nuk jane te nevojshme. Nevojitet caktimi i infermiereve te dedikuara per mbeshtetjen e

			grave HPV positive ne hallkat e sistemit.
Personeli			
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopalogji) ne spital.	Jane disa mjeke gjinekolog te specializuar dhe me pervoje ne kryerjen e ekzaminimit kolposkopik. Mund te aplikohen si procedura per biopsine cervikale, ashtu edhe kyretazhi endocervical	Nuk ka probleme evidente lidhur me pranine e personelit te afte per kryerjen e ekzaminimit kolposkopik. Problem ngelet numri i ulet te ekzaminimeve te kryera ne vit. Ky tregues mund te cenoje standartet e cilesise se sherbimit ne te ardhmen.	Per te rritur si performancen, ashtu edhe cilesine e ekzaminimit ne vijimes, eshte i nevojshem aprovimi i hartes se spitaleve qe ofrojne sherbime kolposkopie dhe popullatave, rretheve apo qarqeve qe ato duhet te mbulojne.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e lezioneve pre-kanceroze ne spitalin publik.	Ka mjeke gjinekologe te specializuar ne kryerjen e trajtimit te lezioneve pre-kanceroze. Mund te praktikohet LEEP per CIN1-CIN2. Per rastet e CIN3 apo kancer in situ, rekomandohet rasti ne spitalet universitare.	Ngelet problem anashkalimi i sherbimit publik ne kete fushe dhe zgjedhja e spitaleve te Tiranes, apo spitaleve jashte vendit. Arsytet jane te lidhura me informimin dhe ndergjegjesimin jo te mire te popullates mbi kapacitetet e spitalit te Shkodres	Pervet rekomandimit me siper, eshte gjithashtu e nevojshme te rritet niveli i ndergjegjesimit te grave dhe te detajohen me mire rekomandimet nga mjeket e familjes
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Personeli i spitalit publik, ose mjeke ne pension.		
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike.	Ekziston kolposkopi. Gjithashtu ekziston hapesira per kryerjen e ekzaminimit, e pajisur me infrastrukturen e nevojshme; Shtrat ekzaminimi qe lejon ekzaminime ne futjen e spekulumit ne cervix Spekulum dyvalent Instrumenta per punch	Mjediset e infrastruktures jane te pershtatshme per ekzaminimet kolposkopike. Problem ngelet numri i ulet i ekzaminimeve dhe pasojat ne performance dhe sigurim cilesise qe vijne per kesaj.	Nuk ka nevoja akute per nderhyrje, megjithate eshte e nevojshme te sigurohet mbeshtetje afatgjate me mjete konsumi dhe te kryhet mirembajtja e

	biopsy, Kyreta endocervical Burim drite qe lejon ekzaminimin e cervixit.		pajisjeve dhe e mjediseve perkates
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	LEEP mund te praktikohet per CIN1-CIN2. Per rastet e CIN3, kancer in situ, si dhe rastet e tjera me kancer me te avancuar referohen ne Spitalet Universitare Gjinekologjike ne Tirane ose ne Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	Nuk ka probleme apo barriera evidente ne procesin e referimit. Megjithate nuk ka nje protokoll specifik se cilat raste referohen dhe cilat jo.	Spitali i Shkodres do te perfitonte nga rishikimi i udherrefyesve kombetare mbi rolin e spitaleve rajonale ne trajtimin e pre- kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit ne kete fushe.
Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perllogaritjen e indikatoreve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te kolposkopise prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali Rajonal Vlore

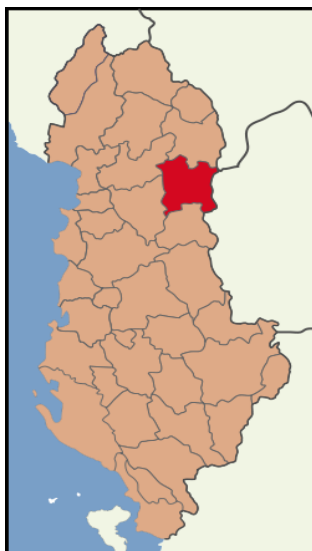
Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Vlores aktualisht nuk mund te ofroje sherbim te kolposkopise si per per grate qe rezultojne positive ne pap-test, ashtu edhe per grate e rekomanduara nga kujdesi paresor. Nuk ka pasur vitin e kaluar ekzaminime kolposkopie per raste HPV-pozitive ne kuader te programit kombetar te depistimit, te rekomanduara per kolposkopi nga mjeku i familjes.	Spitali ka mungesa lidhur me gjinekologet. Per ofruar sherbimet baze te obstetrikes dhe gjinekologjise ende mbahen me kontrata shitese mjeke qe kane dale ne pension. Gjithashtu spitali ka qene pak i informuar mbi programin e ri te depistimit. Nuk ka informacion mbi gra HPV-pozitive qe te jene ekzaminuar ne Vlore. Grate rekomandohen per kolposkopi, por nuk keshillohen me hollesi se cila eshte qendra me e afert e specializuar. Me shume gjase grate e rekomanduara shkojne ne spitalet universitare te Tiranës, ose jashte vendit	Nevojitet forcimi i koordinimit mes qarkut te Vlores dhe Qarkut te Fierit. Gjithashtu nevojitet koordinim me i mire mes strukturave lokale te mbuluara nga Operatori i Sherbimeve Shendetsore; shendeti publik, sherbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal duhet te shkembejne informacion. Grate duhet te rekomandohen ne menyre specifike mbi qendren me te afert te kolposkopise. Nevojitet percaktimi formal

			i spitalit rajonal te Fierit si qender referimi edhe per qarkun e Vlores deri ne nje moment te kur kapacitetet te plotesohen ne Spitalin e Vlores.
Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Ne qytet ekzaminimi i kolposkopise mund ofrohet klinika private.	Praktika mund te kryhet nga mjeke gjinekologe te spitalit publik, ose mjeke ne pension. Mungon koordinimi formal mes sherbimit publik dhe privat, lidhur me regjistrimin e rasteve.	Nevojitet se pari rekomandimi i qarte nga mjeket e familjes te qarkut Vlore per te perdorur sherbimet publike te spitalit Fier. Se dyti duhet rregulluar raportimi i rasteve te ekzaminuara ne spitalin publik.
Laboratori			
Laboratore per vleresimin histologjik ne spitalin rajonal.	Ne Spitalin e Vlores ka mundesi per marrjen e materialit citologjik per pap-test, por jo laborator te specializur te anatomise patologjike per mostrat vaginale.	Tradicionalisht mostrat jane derguar ne Tirane per ekzaminim histologjik. Shpesh nje pjese e madhe e kostove dhe e logjistikës se sherbimit bie mbi grate qe perdorin sherbimin. Raportohen barrierat financiare lidhur me perdorimin e anatomise patologjike.	Shpresohet se fillimi I modelit te ri te sherbimit laboratorik prane spitaleve te zgjidhe kete komponent te ekzaminimit te metejshe dhe diagnozes se grave qe rezultojne positive per HPV. Koncesioni I laboreve spitalore perfshin edhe citologjine dhe histologjine patologjike.
Laboratore private.	Sherbimi i citologjise apo edhe i testit HPV ofrohet ne laboratore privat, por kryesisht ne Tirane.	Distanca dhe kostot shtese ne transport per grate qe zgjedhin sherbimin privat jane nje barriere sinjifikative. Gjithashtu ofrimi i testit te tipizimit te HPV, si ekzaminim shtese, per	Nevojitet nje informim me i mire i grave HPV-pozitive mbi menyren e funksionimit te programit, sherbimet e

		grate HPV pozitive ne depistim, ne laboratore private, rrit shume dhe ne menyre te panevojshme kostot per grate.	nevojshme dhe ato qe nuk jane te nevojshme. Nevojitet caktimi i infermiereve te dedikuara per mbeshtetjen e grave HPV pozitive ne hallkat e sistemit.
Personeli			
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopallogji) ne spital.	Eshte vetem nje mjeke gjinekologe me pervoje ne kryerjen e ekzaminimit kolposkopik, por aktualisht ajo eshte e ngarkuar edhe me detyra menaxheriale mbi spitalin e Vlores.	Ka mangesi te dukshme lidhur me pranine e personelit te afte per kryerjen e ekzaminimit kolposkopik. Ende sherbimet baze te gjinekologjise dhe obstetrikes jane te varur nga kontratat e disa mjekeve gjinekologe ne pension.	Eshte i nevojshem nje plan afatgjate i fuqizimit te spitalit me specialiste te kualifikuar ne kolposkopi. Vetem pas kesaj mund te perqendrohet vemendja ne rritjen e perdorimit te sherbimit dhe permiresimin e vazhdueshem te cilesise.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e lezioneve pre-kanceroze ne spitalin publik.	Eshte vetem nje mjeke gjinekologe me pervoje ne kryerjen e ekzaminimit kolposkopik, por aktualisht ajo eshte e ngarkuar edhe me detyra menaxheriale.	Mungese personeli. Ka mangesi te dukshme lidhur me pranine e personelit te afte per kryerjen e ekzaminimit kolposkopik. Ende sherbimet baze te gjinekologjise dhe obstetrikes jane te varur nga kontratat e disa mjekeve gjinekologe ne pension.	Eshte i nevojshem nje plan afatgjate i fuqizimit te spitalit me specialiste te kualifikuar ne kolposkopi. Vetem pas kesaj mund te perqendrohet vemendja ne rritjen e perdorimit te sherbimit dhe permiresimin e vazhdueshem te cilesise.
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Mungojne sherbimet		
Pajisjet			
Materiale dhe	Nu ekziston kolposkopi.	Mjediset e infrastruktures	Problem ngelet

pajisje per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike.	Ekziston hapesira per kryerjen e ekzaminimit, e pajisur me infrastrukturen e nevojshme.	jane te pershtatshme per ekzaminimet kolposkopike.	mungesa e personelit.
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	Rastet referohen ne Spitalet Universitare Gjinekologjike ne Tirane ose ne Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	Nuk ka nje protokoll te detajuar se cilat raste referohen dhe cilat jo.	Problem eshte mungesa e personelit. Me sigurimin e personelit, ne terma afatgjate, spitali i Vlores do te perfitonte nga rishikimi i udherrefyesve kombetare mbi rolin e spitaleve rajonale ne trajtimin e pre-kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit ne kete fushe.
Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perlllogaritjen e indikatoreve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te kolposkopise prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali Rajonal Peshkopi

Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Peshkpise mund te ofroje vetem ne teori sherbim te kolposkopise. Megjithate vitin e kaluar nuk ka pasur asnje ekzaminim kolposkopie per raste HPV-pozitive ne kuader te programit kombetar te depistimit, te rekomanduara per kolposkopi nga mjeku i familjes, apo ekzaminime te tjera.	Spitali ka mungese te tradites ne kete fushe. Problem ngelet edhe numri i ulet i populates target dhe numri i ulet i grave candidate per referim. Gjithashtu spitali ka qene pak i informuar mbi programin e ri te depistimit. Nuk ka informacion mbi gra HPV-pozitive qe te jene ekzaminuar ne Peshkopi. Grate rekomandohen per kolposkopi, por nuk keshillohen me hollesi se cila eshte qendra me e afert e specializuar. Me shume gjase grate e rekomanduara shkojne ne spitalet universitare te Tiranes, ose jashte vendit	Nevojitet forcimi i koordinimit mes qarkut te Peshkopise dhe Tiranes ne kuader te lidhjes me te mire mes strukturave lokale te mbuluara nga Operatori i Sherbimeve Shendetsores Tirane. Shendeti publik, sherbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal duhet te shkembejne informacion. Grate duhet te rekomandohen ne menyre specifike mbi sherbimin e kolposkopise ne Tirane. Nevojitet percaktimi formal i njerit prej spitaleve

			universitare ne Tirane si qender referimi per qarkun e Peshkopise.
Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Mungojne		
Laboratori			
Laboratore per vleresimin histologjik ne spitalin rajonal.	Ne Spitalin e Peshkopise ka mundesi teorike per marrjen e materialit citologjik per pap-test, por jo laborator te specializur te citologjise apo anatomise patologjike per mostrat vaginale.	Tradicionalisht mostrat jane derguar ne Tirane per ekzaminim histologjik. Shpesh nje pjese e madhe e kostove dhe e logjistikës se sherbimit bie mbi grate qe perdorin sherbimin. Raportohen barriera financiare lidhur me perdorimin e anatomise patologjike.	Shpresohet se fillimi I modelit te ri te sherbimit laboratorik prane spitaleve te zgjidhe kete komponent te ekzaminimit te metejshe dhe diagnozes se grave qe rezultojne pozitive per HPV. Koncesioni I laboreve spitalore perfshin edhe citologjine dhe histologjine patologjike.
Laboratore private.	Mungojne	Distanca dhe kostot shtese ne transport per grate qe zgjedhin sherbimin privat jane nje barriere sinjifikative. Gjithashtu ofrimi i testit te tipizimit te HPV, si ekzaminim shtese, per grate HPV pozitive ne depistim, ne labore private, rrit shume dhe ne menyre te panevojshme kostot per grate.	Nevojitet nje informim me i mire i grave HPV-pozitive mbi menyren e funksionimit te programit, sherbimet e nevojshme dhe ato qe nuk jane te nevojshme. Nevojitet caktimi i infermiereve te dedikuara per mbeshtetjen e grave HPV positive ne hallkat e sistemit.
Personeli			
Personel i	Ne Spitalin e Peshkopise	Mungon mjedisi i	Rekomandohet

trajnuar dhe i afte qe te kryeje ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopalogji) ne spital.	sapo ka filluar pune nje specialist i ri i kualifikuar edhe ne ekzaminimin e kolposkopise. Ai aktualisht eshte i ngarkuar edhe me detyren e drejtuesit te maternitetit.	favorshem infrastrukturor. Gjithashtu numrat e ulet te pacienteve potenciale ngelen nje kercenim per sigurimin e cilesise se sherbimit ne te ardhmen.	forcimi i lidhjeve mes gjinekologeve te Peshkopise dhe nje prej spitaleve universitare ne Tirane per ndjekjen ne vijimesi te grave HPV pozitive.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e lezioneve pre-kanceroze ne spitalin publik.	Specialisti i ri eshte i kualifikuar edhe ne trajtimin e lezioneve pre kanceroze. Ai aktualisht eshte i ngarkuar edhe me detyren e drejtuesit te maternitetit.	Mungon mjedisi i favorshem infrastrukturor. Gjithashtu numrat e ulet te pacienteve potenciale ngelen nje kercenim per sigurimin e cilesise se sherbimit ne te ardhmen.	Rekomandohet forcimi i lidhjeve mes gjinekologeve te Peshkopise dhe nje prej spitaleve universitare ne Tirane per ndjekjen ne vijimesi te grave HPV pozitive
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Mungojne sherbimet		
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike.	Mungojne kolposkopet dhe mjetet e tjera te nevojshme, megjithese ka dhoma ne gjendje te mire		
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	Rastet referohen ne Spitalet Universitare Gjinekologjike ne Tirane ose ne Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	Te gjitha rastet e dyshuara referohen ne Tirane	Edhe spitali i Peshkopise do te perfitonte nga rishikimi i udherrefyesve kombetare mbi rolin e spitaleve rajonale ne trajtimin e pre-kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit ne kete fushe.

Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perllogaritjen e indikatoreve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te kolposkopise prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali Rajonal Berat

Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Beratit ofron prej vitesh sherbim te kolposkopise per grate e rekomanduara nga kujdesi paresor. Kolposkopia eshte kryer si ekzaminim diagnostikues lidhur me rastet me pap-test positive. Sherbimi i kolposkopise ka nje experience ne vite te Vitin e kaluar ka pasur edhe raste HPV-pozitive te rekomanduara per kolposkopi nga mjeku i familjes, gjithashtu duke pasur dhe nje dosje me rezultatet HPV positive. Rastet qe perdorin sherbimin e spitalit te Beratit jane kryesisht nga rrethi Berat dhe jo nga Skrapari, dhe Policani.	Personeli i spitalit ka qene pak i informuar mbi programin e ri te depistimit. Shume pak gra HPV-pozitive jane ekzaminuar ne Durres (2-3 raste). Shumica dermuese preferojne ende spitalet gjinekologjike ne Tirane (ceshtje e besimit, njohurive dhe shqetesimi mbi semundjen) ose klinikat private. Grate rekomandohen per kolposkopi, por nuk keshillohen me hollesi se cila eshte qendra me e afert e specializuar. Pergjithesisht verehet nje renie graduale e rasteve te referuara ne spital gjate 10 viteve te fundit.	Nevojitet forcimi i koordinimit mes hallkave te sistemit shendetsor ne Berat; shendeti publik, sherbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal. Nevojitet percaktimi formal i spitalit rajonal te Beratit si qender referimi per programin, duke perfshire Beratin, Kucoven, Policanin dhe Skraparin. Nevojiten broshura informuese per cdo hallke te sistemit
Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Ne qytet ekzaminimi i kolposkopise ofrohet edhe ne klinika private nga mjeke te specializuar.	Praktika kryhet kryesisht nga mjeke gjinekologe te spitalit publik, qe punojne pasdite ne kliniken private. Mungon	Nevojitet se pari rekomandimi i qarte nga mjeket e familjes te Kucoves,

		koordinimi formal mes shërbimit publik dhe privat, lidhur me regjistrimin e rasteve dhe raportimin e rasteve.	Policanit, Skraparit për të përdorur shërbimet publike të spitalit të Beartit. Se dyti duhet rregulluar raportimi i rasteve të ekzaminuara në spitalin publik.
Laboratori			
Laboratore për vlerësimin histologjik në spitalin rajonal.	Citologjia në Spitalin e Beratit ka një traditë të mirë nga bashkëpunimi në mënyrë private me mjek anatomopatolog në Tiranë. Shërbimi i biopsisë ofrohet me mjekë nga Tirana në kaudrin e një kontrate të ndërmjetësuar nga Ministria e Shëndetësisë, por jo për citologji.	Raportohen barrierat financiare lidhur me përdorimin e Citologjisë, dhe vonesa të përgjigjeve të biopsisë. Në opinionin e specialistëve këto jo vetëm vonojnë mbylljen e ciklit të diagnozës dhe trajtimit të shpejtë, por edhe cenojnë besimin e përdoruesve tek sistemi.	Nevojitet një udhëzim për përjashtimin nga kostot e citologjive për gjithë grave HPV-pozitive të identifikuar nga programi dhe gjithashtu dhe kostot e faturave të grave që kryejnë kolposkopinë në spitalin rajonal të Beratit.
Laboratore private.	Shërbimi i citologjisë ofrohet në bashkëpunim me laboratorët në Tiranë.	Vihen re kërkesa për analizë shpesh, si tipizim i HPV-high risk, dhe kolposkopi çdo 6 muaj, shtuar problemet e kostove financiare, transporti dhe koha për gratë që zgjedhin shërbimin privat.	Nevojitet një informim me i mirë i grave HPV-pozitive mbi mënyrën e funksionimit të programit, si nga personeli shëndetësor dhe informimi me anë të broshurave për çdo hallkë të sistemit.
Personeli			
Personel i trajnuar dhe i aftë që të kryejë ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra për biopsi dhe histopatologji) në spital.	Dy mjekë gjinekologë janë specializuar dhe kanë përvojë shumë vjeçare në kryerjen e ekzaminimit kolposkopik, marrjen e mostrave cervical, kryerjen e biopsisë cervical, edhe kyretazhi endocervical	Nuk ka probleme evidente lidhur me praninë e personelit të aftë për kryerjen e ekzaminimit kolposkopik, me përjashtim të numrit të ulët të ekzaminimeve të kryera në vit. Ky tregues mund të cenojë standartet e cilësive të shërbimit në të ardhmen.	Është i nevojshëm aprovimi i hartës së spitaleve që ofrojnë shërbime kolposkopie dhe popullatave, rrethëve apo qarqeve që ato duhet të mbulojnë.

Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e lezioneve pre-kanceroze ne spitalin publik.	Dy mjeket gjinekologe ka pervoje shume vjecare ne kryerjen e trajtimit te lezioneve pre-kanceroze. LEEP praktikohet per CIN1-CIN2. Per rastet e CIN3 apo kancer in situ, praktikohet heqja e mitres dhe rekomandime dhe trajtim ne spitalet terciare.	Ngelet problem anashkalimi i sherbimit publik ne kete fushe dhe zgjedhja e spitaleve te Tiranes, apo spitaleve jashte vendit. Arsyet jane te lidhura me informimin dhe ndergjegjesimin jo te mire te popullates mbi kapacitetet e spitalit te Beratit. Gra te zonave rurale dhe kategorite me te varfere perbejne shumicen e pacienteve te spitalit.	Pervec rekomandimit me siper, eshte gjithashtu e nevojshme te rritet niveli i ndergjegjesimit te personelit shendetesor lidhur me diagnozen dhe trajtimin per te drejtuar sa me mire grate.
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Personeli i spitalit public ka dhe mjeke onkologe por qe merret me trajtimin me kimioterapi te pacienteve.		
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike.	Eshte ne gjendje pune nje kolposkop dhe pritet te merret dhe nje tjeter me ndertimin e spitalit te ri. Gjithashtu ekzistojne dy hapesira per kryerjen e ekzaminimit, te pajisura me infrastrukturen e nevojshme; Shtrat ekzaminimi qe lejon ekzaminime ne futjen e spekulumit ne cervix Spekulum dyvalent Instrumenta per punch biopsy, Kyreta endocervical Burim drite qe lejon ekzaminimin e cervixit.	Ne Berat eshte duke u ngritur nje maternitet i ri dhe jane bere dhe kerkesat per tu pajisur me aparatura te reja dhe moderne.	Kerkohet mbeshtetje e vazdheshme me trajnime dhe materiale konsumi dhe gjithashtu dhe mirembajtja e pajisjeve dhe e mjediseve perkates.
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle	LEEP praktikohet per CIN1-CIN2. Per rastet e CIN3 apo kancer in situ, praktikohet rreferimi i rasteve ne spitalet terciare,	Nuk ka probleme apo barriera evidente ne procesin e referimit. Megjithate nuk ka nje protokoll te shkruar se	Spitali i Beratit do te perfitonte nga pajisja me udherrefyesve kombetare te

referimi.	Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	cilat raste referohen dhe cilat jo.	depistimit te kancerit cervical mbi rolin e spitaleve rajonale ne trajtimin e pre-kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit ne kete fushe.
Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perlogaritjen e indikatoreve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te kolposkopise prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali rajonal Lushnje

Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Lushnjes nuk ofron sherbim kolposkopise. Materniteti i drejtuar drejt opstetrikes dhe kujdesit prenatal.	Spitali ka qene pak i informuar mbi programin e ri te depistimit. Grate rekomandohen per kolposkopi ne spitalet e Tiranes	Nevojitet ngritja e kapaciteteve njerzore me trajnime te vazhdueshme vecanerisht per kolposkopi, dhe pajisja e spitalit me apart kolposkopie. Lushnja eshte qytet me popullsi te madhe dhe te re, dhe ofrimi i ketij sherbimi do te jete ndihme per funksionimin e Programit ne te gjithe hallkat e tij.
Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Nuk ofrohet as ne privat	Mjek ne moshe te madhe fokusuar ne opstetrike	Interes i ulet i mjekeve
Laboratori			
Laboratore per vleresimin histologjik ne spitalin rajonal.	Nuk ofrohet sherbimi i Citologjise dhe ka mungese laboratorit anatomopatologjik.	Mungesa e laboratorit shihet si pengese per ofrimin e sherbimit. Gjithashtu raportohet nevoja per permiresimin e kapaciteteve ne laboratorin e infeksioneve seksualisht	Kordinim i punes me Spitalin e Durrësit dhe rreferim i rasteve te Lushnjes

		te trasmetueshme.	
Laboratore private.	Sherbimi i citologjise ofrohet ne privat, por ne bashkepunim me klinikat ne Tirane.	Nuk ka probleme evidente, me perjashtim te distancave dhe kostove shtese ne transport per grate qe zgjedhin sherbimin privat.	Vleresohet se grate kryejne ekzaminime shtese si echo dhe rezonanca, scanner qe cojne ne over diagnose dhe shpenzime shtese per pacienten
Personeli			
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryejne ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopalogji) ne spital.	Personeli nuk ka pervahe ne kryerjen e ekzaminimit kolposkopik. Por eshte i trajnuar per marrje mostrash per citologji. Per marrje mostre biopsie jo se te gjitha rastet me HPV positive ose me problem gjinekologjike rreferohen ne Tirane.	Mungesa trajnimeve te vazdueshme, mungesa e aparatit te kolposkopise, dhe infrastruktures lidhur me diagnozen e kryer, si mungesa e laboratoreve te biopsive, shihen si problem kryesor i ofrimit te sherbimit	Eshte i nevojshem aprovimi i hartes se spitaleve qe ofrojne sherbime kolposkopie dhe popullatave, rretheve apo qarqeve qe ato duhet te mbulojne.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryejne trajtimin e lezioneve prekanceroze ne spitalin publik.	Pacientet rreferohen ne spitale te terciare ne Tirane dhe nuk ofrohet trajtimi i lezioneve prekanceroze.	Ngelet problem anashkalimi i sherbimit publik ne kete fushe dhe zgjedhja e spitaleve te Tiranes, apo spitaleve jashte vendit. Arsyt jane te lidhura me mungesen e kapaciteteve te spitalit te Lushnjes.	Pervet rekomandimit me siper, eshte gjithashtu e nevojshme te rritet niveli i ndergjegjesimit te grave dhe te detajohen me mire rekomandimet nga mjeket e familjes
Personel per trajtimin e lezioneve prekanceroze, private ne qytet.	Personeli i spitalit publik punon dhe ne privat. Nuk ofrohet sherbimi i trajtimit te lezioneve prekanceroze	Mjeket nuk shfaqin interes diagnose dhe trajtimi kur paraqiten paciente me lezione preneoplazike.	Informim i mire i mjekëve rreth protokolleve te programit te depistimit dhe informim per cdo hallke te programit.
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve	Kolposkopi i demtuar dhe jo ne gjendje pune. Gjithashtu ekzistojne hapësira per kryerjen e	Ne spital nuk jane bere nderhyrje ne infrastrukture, dhe ne furnizimin me pajisje te	Pozicioni gjeografik i Lushnjes nuk favorizon per

kolposkopike.	ekzaminimit, te pajisura me infrastrukturen e nevojshme; Shtrat ekzaminimi qe lejon ekzaminime ne futjen e spekulumit ne cervix Spekulum dyvalent Instrumenta per punch biopsy, Kyreta endocervical Burim drite qe lejon ekzaminimin e cervixit.	reja per te ngritur kapacitetet diagnostikuese dhe trajtuese.	nderhyrje te menjehershme, megjithate eshte e nevojshme te sigurohet mbeshtetje afatgjate me mjete konsumi dhe te kryhet mirembajtja e pajisjeve dhe e mjediseve perkates dhe material informuese per protokollin e programit
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	Rastet dyshuara dhe te tjera me kancer me te avancuar referohen urgjent ne Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	Nuk ka probleme apo barriera evidente ne procesin e referimit. Megjithate nuk ka nje protokoll te shkruar se cilat raste referohen dhe cilat jo.	Protokolle te miratuara te programit te depistimit dhe informim rreth programit te depistimit
Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoren regjistra te dhenash dhe jo sistem elektronik te dhenash	Shume e veshtire per te ndjekur ecurine diagnoses dhe te marrjes se informacionit prapa rreth diagnoses dhe trajtimit	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te te dhenave prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali rajonal Korce

Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Korces ofron prej vitesh sherbim te kolposkopise per grate e rekomanduara nga kujdesi paresor. Kolposkopia eshte kryer si ekzaminim diagnostikues lidhur me rastet me pap-test positive. Vitin e kaluar ka pasur edhe disa raste HPV-pozitive te rekomanduara per kolposkopi nga mjeku i familjes. Rastet qe perdorin sherbimin e spitalit te Korces jane kryesisht nga zonat rurale.	Spitali ka qene pak i informuar mbi programin e ri te depistimit. Shumica derrmuese preferojne ende spitalet gjinekologjike ne Tirane (ceshtje e besimit, njohurive dhe shqetesimi mbi semundjen). Mjeket nuk shprehin interes per te fituar experience per ekzaminime kolposkopie paid he numeri i kryerjes se tyre eshte shume i ulet. Grate rekomandohen per kolposkopi, por nuk keshillohen me hollesi se cila eshte qendra me e afert e specializuar.	Nevojitet forcimi i koordinimit mes hallkave te sistemit shendetsor ne Korce; shendeti publik, sherbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal. Nevojitet percaktimi formal i spitalit rajonal te Korces si qender referimi per programin, duke perfshire Pogradecin, Erseken, Bilishtin dhe Korcen.
Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Ne qytet ekzaminimi i kolposkopise ofrohet edhe ne klinika private.	Praktika kryhet kryesisht nga mjeke gjinekologe te spitalit publik, qe punojne pasdite ne kliniken private. Mungon koordinimi formal mes sherbimit publik dhe privat, lidhur me regjistrimin e rasteve.	Nevojitet se pari rekomandimi i qarte nga mjeket e familjes per te perdorur sherbimet publike te spitalit. Se dyti duhet rregulluar raportimi i rasteve te ekzaminuara ne spitalin publik.

Laboratori			
Laboratore per vleresimin histologjik ne spitalin rajonal.	Ky sherbim nuk ofrohet	Mungesa laboratorit sjell, ne opinionin e specialisteve sjell uljen e interesit per tu marre me fushen e depistimit, sidomos me praktikimin e kolposkopise.	Shpresohet se fillimi I modelit te ri te sherbimit laboratorik prane spitaleve te zgjidhe kete komponent te ekzaminimit te metejshe dhe diagnozes se grave qe rezultojne pozitive per HPV.
Laboratore private.	Sherbimi i citologjise ofrohet edhe privat.	Nuk ka probleme evidente, me perjashtim te distancave dhe kostove shtese ne transport per grate qe zgjedhin sherbimin privat. Gjithashtu ofrimi i testit te tipizimit te HPV, si ekzaminim shtese, per grate HPV positive ne depistim, ne laboratore private, rrit shume dhe ne menyre te panevojshme kostot per grate.	Nevojitet nje informim me i mire i grave HPV-pozitive mbi menyren e funksionimit te programit, sherbimet e nevojshme dhe ato qe nuk jane te nevojshme. Nevojitet caktimi i infermiereve te dedikuara per mbeshtetjen e grave HPV positive ne hallkat e sistemit.
Personeli			
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopalogji) ne spital.	Mjeket gjinekologe jane te specializuar dhe kryejne ndonje ekzaminim kolposkopik. Aplikohen si procedura per biopsine cervikale, ashtu edhe kyretazhi endocervical	Megjithate mjeket e shikojne te pamundur qe te fitojne nje experience per 70-100 ekzaminime kolposkopie qe vijne nga programi. Ky tregues mund te cenoje standartet e cilesise se sherbimit ne te ardhmen.	Eshte i nevojshem aprovimi i hartes se spitaleve qe ofrojne sherbime kolposkopie dhe popullatave, rretheve apo qarqeve qe ato duhet te mbulojne.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e	Mjeket nuk merren me trajtimin e lezioneve preneoplazike, menjehere rastet e dyshuara i dergojne ne spitalet	Ngelet problem anashkalimi i sherbimit publik ne kete fushe dhe zgjedhja e spitaleve te Tiranes, apo spitaleve	Pervec rekomandimit me siper, eshte gjithashtu e nevojshme te rritet

lezioneve pre-kanceroze ne spitalin publik.	terciare ne Tirane	jashte vendit. Arsyet jane te lidhura me informimin dhe ndergjegjesimin jo te mire te popullates por dhe me rekomandimet e mjekeve per ekzaminime te metejshme ne Tirane.	niveli i ndergjegjesimit te grave dhe te detajohen me mire rekomandimet nga mjeket e familjes
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Personeli i klinikave private merren vetem me diagnose dhe jo me trajtim te lezioneve preneoplazike		
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike.	Aparti i kolposkopise ka funksionuar por eshte i demtuar dhe jashte funksionit. Gjithashtu ekzistojne dy hapesira per kryerjen e ekzaminimit, te pajisura me infrastrukturen e nevojshme; Shtrat ekzaminimi qe lejon ekzaminime ne futjen e spekulumit ne cervix Spekulum dyvalent Instrumenta per punch biopsy, Kyreta endocervical Burim drite qe lejon ekzaminimin e cervixit.	Aktualisht sherbimet ofrohen ne nje godine te re materniteti ku infrastruktura eshte moderne.	Ka nevojte per nderhyrje, megjithate eshte e nevojshme te sigurohet mbeshtetje afatgjate me mjete konsumi dhe te kryhet mirembajtja e pajisjeve dhe e mjedisve perkates
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	Te gjitha rastet rreferohen ne spitalin e Tiranes, Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	Nuk ka probleme apo barriera evidente ne procesin e referimit. Megjithate nuk ka nje protokoll te shkruar se cilat raste referohen dhe cilat jo.	Spitali i Korces do te perfitonte nga rishikimi i udherrefyesve kombetare mbi rolin e spitaleve rajonale ne trajtimin e pre-kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit ne kete fushe.

Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perlllogaritjen e indikatoreve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te kolposkopise prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali rajonal Pogradec

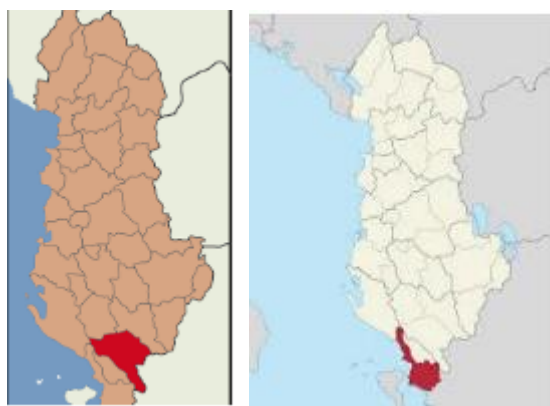

Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Pogradecit mund te ofroje sherbim te kolposkopise. Megjithate vitin e kaluar nuk ka pasur asnje ekzaminim kolposkopie per raste HPV-pozitive ne kuader te programit kombetar te depistimit, te rekomanduara per kolposkopi nga mjeku i familjes, apo ekzaminime te tjera.	Spitali ka mungese te tradites ne kete fushe. Problem ngelet edhe numri I ulet I populates target dhe numri I ulet I grave candidate per referim. Gjithashtu spitali ka qene pak i informuar mbi programin e ri te depistimit. Nuk ka informacion mbi gra HPV-pozitive qe te jene ekzaminuar ne Pogradec. Grate rekomandohen per kolposkopi, por nuk keshillohen me hollesi se cila eshte qendra me e afert e specializuar. Me shume gjase grate e rekomanduara shkojne ne spitalet universitare te Tiranes, ose jashte vendit	Nevojitet forcimi i koordinimit mes qarkut te Pogradecit dhe Tiranes ne kuader te lidhjes me te mire mes strukturave lokale te mbuluara nga Operatori i Sherbimeve Shendetsores Tirane. Shendeti publik, sherbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal duhet te shkembejne informacion. Grate duhet te rekomandohen ne menyre specifike mbi sherbimin e kolposkopise ne Tirane.
Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Sherbimi kolposkopise ofrohet ne klinika private	Kryhet nga mjeket e spitalit	Duhet bashkepunim per raportim rastesh
Laboratori			
Laboratore per	Ne Spitalin e Pogradecit ka mundesi per marrjen e	Tradicionalisht mostrat jane derguar ne Tirane	Shpresohet se fillimi I modelit te

vleresimin histologjik ne spitalin rajonal.	materialit citologjik per pap-test, por jo laborator te specializur te citologjise apo anatomise patologjike per mostrat vaginale.	per ekzaminim histologjik. Shpesh nje pjese e madhe e kostove dhe e logjistikes se sherbimit bie mbi grate qe perdorin sherbimin. Raportohen barriera financiare lidhur me perdorimin e anatomise patologjike.	ri te sherbimit laboratorik prane spitaleve te zgjidhe kete komponent te ekzaminimit te metejshe dhe diagnozes se grave qe rezultojne pozitive per HPV. Koncesioni I laboreve spitalore perfshin edhe citologjine dhe histologjine patologjike*.
Laboratore private.	Mungojne	Distanca dhe kostot shtese ne transport per grate qe zgjedhin sherbimin privat jane nje barriere sinjifikative. Gjithashtu ofrimi i testit te tipizimit te HPV, si ekzaminim shtese, per grate HPV pozitive ne depistim, ne labore private, rrit shume dhe ne menyre te panevojshme kostot per grate.	Nevojitet nje informim me i mire i grave HPV-pozitive mbi menyren e funksionimit te programit. Nevojitet caktimi i infermiereve te dedikuara per mbeshtetjen e grave HPV pozitive ne hallkat e sistemit.
Personeli			
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopatologji) ne spital.	Ne Spitalin e Pogradecit eshte nje mjek qe eshte i trajnuar per kryerjen e ekzaminimit te kolposkopise. Ai aktualisht eshte i ngarkuar edhe me detyren e drejtuesit te maternitetit.	Mungon mjedisi i favorshem infrastrukturor. Spitali ne gjendje te amortizuar. Gjithashtu numrat e ulet te pacienteve potenciale ngelen nje kercenim per sigurimin e cilesise se sherbimit ne te ardhmen.	Rekomandohet forcimi i lidhjeve mes gjinekologeve te Pogradecit dhe nje prej spitaleve universitare ne Tirane per ndjekjen ne vijimesi te grave HPV pozitive.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e lezioneve pre-kanceroze ne	Personeli nuk aplikon kryerjen e trajtimeve te lezioneve preneoplazike dhe cdo rast referrohet ne spitalet terciare.	Mungon mjedisi i favorshem infrastrukturor. Gjithashtu numrat e ulet te pacienteve potenciale ngelen nje kercenim per sigurimin e cilesise se	Rekomandohet forcimi i lidhjeve mes gjinekologeve te Pogradecit dhe nje prej spitaleve universitare ne Tirane per

spitalin publik.		sherbimit ne te ardhmen.	ndjekjen ne vijimesi te grave HPV pozitive
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Mungojne sherbimet		
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike.	Mungojne kolposkopet dhe mjetet e tjera te nevojshme, dhe spitali shume i amortizuar		
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	Rastet referohen ne Spitalet Universitare Gjinekologjike ne Tirane ose ne Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	Te gjitha rastet e dyshuara referohen ne Tirane	Edhe spitali i Pogradecit do te perfitonte nga rishikimi i udherrefyesve kombetare mbi rolin e spitaleve rajonale ne trajtimin e pre-kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit ne kete fushe.
Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perlllogaritjen e indikatoreve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te rasteve prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali rajonal Gjirokastr dhe Sarande

Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise te Gjirokastrs dhe Sarandes Jane te fokusuara ne kujdesin prenatal dhe ne lindje. nga zonat rurale.	Spitali ka qene pak i informuar mbi programin e ri te depistimit. Grate rekomandohen per kolposkopi ne spitalet terciare ne Tirane,	Nevojitet forcimi i koordinimit mes hallkave te sistemit shendetsor ne Tirane; shendeti publik, sherbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal..
Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Sherbimi i kolposkopise nuk ofrohet ne klinika private	Grate me problem nga depistimi shkojne ne Greqi (Janine) per ekzaminime te metejshme por dhe per depistim. Vetem nje 10% shkon ne Tirane	
Laboratori			
Laboratore per vleresimin histologjik ne spitalin rajonal.	Spitelet nuk ofrojne citologji. Por te dy spitalet kane ne kontrate nje mjeke anatomopatologe per te lexuar biopsite nga nderhyrjet kirurgjikale qe jane kryer.	Raportohen vonesa shume ne kohe me kthimin e pergjigjeve qe sjell dhe vonesa ne trajtimin e metejshem te rasteve.	Bashkepunim me mire midis hallkave te sistemit shendetesor
Laboratore private.	Sherbimi i citologjise apo edhe i testit HPV ofrohet edhe privat.	Nuk ka probleme evidente, me perjashtim te distancave dhe kostove shtese ne transport per grate qe zgjedhin	Nevojitet nje informim me i mire i grave HPV-pozitive mbi menyren e

		sherbimin privat ose dhe ate jashte vendit.	funksionimit te programit, sherbimet e nevojshme dhe ato qe nuk jane te nevojshme. Nevojitet caktimi i infermiereve te dedikuara per mbeshtetjen e grave HPV positive ne hallkat e sistemit.
Personeli			
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopatologji) ne spital.	Mjeket gjinekologe jane te fokusuar ne fushen e opstetrikes dhe jo ne ate te gjinekologjise. Nuk kane interes, dhe besim te pergjigjet e laboratorit te citologjive prandaj dhe nuk mbajne paciente positive pas depistikmit per ndjekje.	Nuk ka probleme evidente lidhur me pranine e personelit te afte per marrje mostrash te Pap-testit.	Eshte i nevojshem aprovimi i hartes se spitaleve qe ofrojne sherbime kolposkopie dhe popullatave, rretheve apo qarqeve qe ato duhet te mbulojne.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e lezioneve pre-kanceroze ne spitalin publik.	Mjeket nuk kryejne trajtim te lezioneve preneoplazike, por kryejne nderhyrje per heqje fibromiomash duke praktikuar heqja te mitres.	Ngelet problem anashkalimi i sherbimit publik ne kete fushe dhe zgjedhja e spitaleve te Tiranes, apo spitaleve jashte vendit per shumicen e pacienteve te ketyre zonave.	Perverc rekomandimit me siper, eshte gjithashtu e nevojshme te rritet niveli i ndergjegjesimit te grave dhe te detajohen me mire rekomandimet nga mjeket e familjes
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Personeli i spitalit publik nuk kryen trajtim te lezioneve prekanceroze.		
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve	Nuk ka aparat kolposkopie. Por ekziston infrastruktura qe lejon ekzaminimet si	Jane me teper pajisjet qe u hen ne praktiken e perdritshme te punes se tyre.	Nuk ka nevoja acute per nderhyrje, megjithate eshte e

kolposkopike.	Shtrat ekzaminimi qe lejon ekzaminime ne futjen e spekulumit ne cervix Spekulum dyvalent Kyreta endocervical Burim drite qe lejon ekzaminimin e cervixit.		nevojshme te sigurohet mbeshtetje afatgjate me mjete konsumi dhe te kryhet mirembajtja e pajisjeve dhe e mjediseve perkates
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	Te gjitha rastet dhe rastet e tjera me kancer me te avancuar referohen urgjent ne Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	Nuk ka probleme apo barriera evidente ne procesin e referimit. Megjithate nuk ka nje protokoll te shkruar se cilat raste referohen dhe cilat jo.	Ka nevojte per trajnime per bashkepunim per diagnose qe te eci dhe trajtimi i lezioneve preneoplazike
Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perlllogaritjen e indikatoreve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te te dhenave prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali rajonal Elbasan

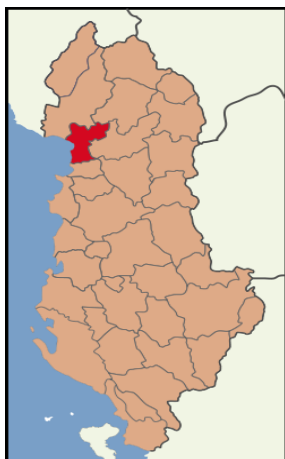
Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Elbasanit mund te ofroje sherbim te kolposkopise. Megjithate vitin e kaluar nuk ka pasur asnje ekzaminim kolposkopie per raste HPV-pozitive ne kuader te programit kombetar te depistimit, te rekomanduara per kolposkopi nga mjeku i familjes, apo ekzaminime te tjera.	Spitali ka qene pak i informuar mbi programin e ri te depistimit. Shume pak gra HPV-pozitive jane ekzaminuar ne Elbasan (2-3 raste). Shumica dermuese preferojne ende spitalet gjinekologjike ne Tirane (ceshtje e besimit, njohurive dhe shqetesimi mbi semundjen). Grate rekomandohen per kolposkopi, por nuk keshillohen me hollesi se cila eshte qendra me e afert e specializuar..	Nevojitet forcimi i koordinimit mes qarkut te Elbasanit dhe Tiranes ne kuader te lidhjes me te mire mes strukturave lokale te mbuluara nga Operatori i Sherbimeve Shendetsores Tirane. Shendeti publik, sherbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal duhet te shkembejne informacion. Grate duhet te rekomandohen ne menyre specifike mbi sherbimin e kolposkopise ne Tirane. Nevojitet percaktimi formal i njerit prej spitaleve universitare ne Tirane si qender referimi per

			qarkun e Peshkopise.
Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Ne qytet ekzaminimi i kolposkopise ofrohet edhe ne klinika private.	Praktika kryhet kryesisht nga mjeke gjinekologe te spitalit publik, qe punojne pasdite ne kliniken private. Mungon koordinimi formal mes sherbimit publik dhe privat, lidhur me regjistrimin e rasteve.	Nevojitet se pari rekomandimi i qarte nga mjeket e familjes te Elbasanit per te perdorur sherbimet publike te spitalit. Se dyti duhet rregulluar raportimi i rasteve te ekzaminuara ne spitalin publik.
Laboratori			
Laboratore per vleresimin histologjik ne spitalin rajonal.	Ne Spitalin e Elbasanit ka mundesi teorike per marrjen e materialit citologjik per pap-test, por jo laborator te specializur te citologjise apo anatomise patologjike per mostrat vaginale.	Raportohen barrierat financiare lidhur me perdorimin e anatomise patologjike. Ne opinionin e specialisteve keto jo vetem vonojne mbylljen e ciklit te diagnozes dhe trajtimit te shpejte, por edhe cenojne besimin e perdoruesve tek sistemi. Gjithashtu raportohet nevoja per permiresimin e kapaciteteve ne laboratorin e infeksioneve seksualisht te trasmetueshme.	Shpresohet se fillimi I modelit te ri te sherbimit laboratorik prane spitaleve te zgjidhe keto komponente te ekzaminimit te metejshem dhe diagnozes se grave qe rezultojne pozitive per HPV. Koncesioni I laboreve spitalore perfshin edhe citologjine dhe histologjine patologjike*
Laboratore private.	Sherbimi i citologjise apo edhe i testit HPV ofrohet edhe privat, por kryesisht ne Tirane.	Nuk ka probleme evidente, me perjashtim te distancave dhe kostove shtese ne transport per grate qe zgjedhin sherbimin privat. Gjithashtu ofrimi i testit te tipizimit te HPV, si ekzaminim shtese, per grate HPV positive ne depistim, ne labore private, rrit shume dhe ne menyre te panevojshme kostot per grate.	Nevojitet nje informim me i mire i grave HPV-pozitive mbi menyren e funksionimit te programit, sherbimet e nevojshme dhe ato qe nuk jane te nevojshme. Nevojitet caktimi i infermiereve te dedikuara per mbeshtetjen e grave HPV

			positive ne hallkat e sistemit.
Personeli			
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopalogji) ne spital.	Nje mjeke gjinekologe eshte e specializuar per kryerjen e ekzaminimit kolposkopik.	Nuk ka probleme evidente lidhur me pranine e personelit te afte per kryerjen e ekzaminimit kolposkopik, me perjashtim te numrit te ulet te ekzaminimeve te kryera ne vit. Ky tregues mund te cenoje standartet e cilesise se sherbimit ne te ardhmen.	Eshte i nevojshem aprovimi i hartes se spitaleve qe ofrojne sherbime kolposkopie dhe popullatave, rretheve apo qarqeve qe ato duhet te mbulojne.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e lezioneve pre-kanceroze ne spitalin publik.	Nje mjeke gjinekologe eshte e specializuar ne kete fushe por trajtimi i rasteve do te kerkoje dhe eksperiencen ne vite.	Ngelet problem anashkalimi i sherbimit publik ne kete fushe dhe zgjedhja e spitaleve te Tiranes, apo spitaleve jashte vendit. Arsyet jane te lidhura me informimin dhe ndergjegjesimin jo te mire te popullates mbi kapacitetet e spitalit te Elbasanit. Gra te zonave rurale dhe kategorite me te varfera perbejne shumicen e pacienteve te spitalit.	Perverc rekomandimit me siper, eshte gjithashtu e nevojshme te rritet niveli i ndergjegjesimit te grave dhe te detajohen me mire rekomandimet nga mjeket e familjes
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Personeli i spitalit publik		
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike.	Spitali ka nje aparat te ri kolposkopie qe pritet te vihet ne pune nga mjekja ne muajt ne vazhdim. Gjithashtu ekzistojne dy hapesira per kryerjen e ekzaminimit, te pajisura me infrastrukturen e nevojshme;	Ne spital jane duke u bere nderhyrje ne infrastrukture, qe do sjelli dhe funksionimin e mire te kabinetit te kolposkopise	Nuk ka nevoja acute per nderhyrje, megjithate eshte e nevojshme te sigurohet mbeshtetje afatgjate me mjete konsumi dhe te

	Shtrat ekzaminimi qe lejon ekzaminime ne futjen e spekulumit ne cervix Spekulum dyvalent Instrumenta per punch biopsy, Kyreta endocervical Burim drite qe lejon ekzaminimin e cervixit.		kryhet mirembajtja e pajisjeve dhe e mjediseve perkates
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	Rastet referohen ne Spitalet Universitare Gjinekologjike ne Tirane ose ne Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	Nuk ka probleme apo barriera evidente ne procesin e referimit. Megjithate nuk ka nje protokoll te shkruar se cilat raste referohen dhe cilat jo.	Spitali i Elbasanit do te perfitonte nga rishikimi i udherrefyesve kombetare mbi rolin e spitaleve rajonale ne trajtimin e pre-kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit ne kete fushe.
Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perlllogaritjen e indikatoreve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te kolposkopise prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali Rajonal Lezhe

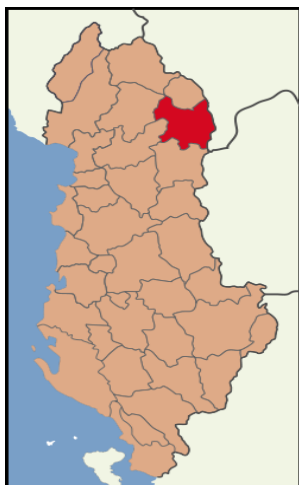
Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Lezhes ka vijuar te ofroje prej vitesh sherbim te kolposkopise per grate qe rezultojn positive ne pap-test, si dhe per grate e rekomanduara nga kujdesi paresor. Eshte e veshtire te konfirmohet nese ka pasur vitin e kaluar raste HPV-pozitive ne kuader te programit kombetar te depistimit, te rekomanduara per kolposkopi nga mjeku i familjes.	Spitali ka qene deri diku i informuar mbi programin e ri te depistimit. Nuk ka informacion mbi gra HPV-pozitive qe te jene ekzaminuar ne Lezhe.. Shumica e grave nuk e dine mire se cfare cilesise sherbimi ofrohet ne Spitalin e Lezhes. Shqetesimi i larte mbi semundjen ndikon gjithashtu per zgjedhjen e spitaleve te Tiranës ose edhe Klinikave jashte vendit. Grate rekomandohen per kolposkopi, por nuk keshillohen me hollesi se cila eshte qendra me e afert e specializuar.	Nevojitet forcimi i koordinimit mes shendetit publik, sherbimeve te kujdesit paresor dhe spitalit rajonal Lezhe. Strukturat duhet te shkembejne informacion mbi grate HPV pozitive. Duhet qe referimi te jete specifik per Spitalin e Lezhes. Nevojitet percaktimi formal i spitalit rajonal te Lezhes si qender referimi per programin, per Lezhen dhe ndoshta Mirditen.
Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Ne qytet ekzaminimi i kolposkopise mund ofrohet edhe ne klinika private.	Praktika mund te kryhet nga mjeke gjinekologe te spitalit publik, qe punojne pasdite ne kliniken private. Mungon koordinimi formal mes	Nevojitet se pari rekomandimi i qarte nga mjeket e familjes te Lezhes dhe ndoshta Miredites per te

		sherbimit publik dhe privat, lidhur me regjistrimin e rasteve.	perdorur sherbimet publike te spitalit Lezhe. Se dyti duhet rregulluar raportimi i rasteve te ekzaminuara ne spitalin publik.
Laboratori			
Laboratore per vleresimin histologjik ne spitalin rajonal.	Ne Spitalin e Lezhes ka strukture te pershtatshme per marrjen e materialit citologjik per pap-test, por jo laborator te specializur te anatomise patologjike per mostrat vaginale.	Tradicionalisht mostrat jane derguar ne Tirane per ekzaminim histologjik dhe anatomo-patologjike.. Shpesh nje pjese e madhe e kostove dhe e logjistikës se sherbimit bie mbi grate qe perdorin sherbimin.	Shpresohet se fillimi i modelit te ri te sherbimit laboratorik prane spitaleve te zgjidhe kete komponent te ekzaminimit te metejshem dhe diagnozes se grave qe rezultojne positive per HPV. Koncesioni i laboreve spitalore perfshin edhe citologjine dhe histologjine patologjike*.
Laboratore private.	Sherbimi i citologjise apo edhe i testit HPV ofrohet ne labore private, por kryesisht ne Tirane.	Distanca dhe kostot shtese ne transport per grate qe zgjedhin sherbimin privat jane nje barriere sinjifikative. Gjithashtu ofrimi i testit te tipizimit te HPV, si ekzaminim shtese, per grate HPV pozitive ne depistim, ne labore private, rrit shume dhe ne menyre te panevojshme kostot per grate.	Nevojitet nje informim me i mire i grave HPV-pozitive mbi menyren e funksionimit te programit, sherbimet qe nuk jane te nevojshme. Nevojitet caktimi i infermiereve te dedikuara per mbeshtetjen e grave HPV pozitive ne hallkat e sistemit.
Personeli			
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje	Jane disa mjeke gjinekolog te specializuar dhe me pervojë ne kryerjen e ekzaminimit	Nuk ka probleme evidente lidhur me pranine e personelit te afte per kryerjen e	Per te rritur si performancen, ashtu edhe cilesine e ekzaminimit ne

ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopalogji) ne spital.	kolposkopik. Mund te aplikohen si procedura per biopsine cervikale, ashtu edhe kyretazhi endocervical	ekzaminimit kolposkopik. Problem ngelet numri i ulet te ekzaminimeve te kryera ne vit. Ky tregues mund te cenoje standartet e cilesise se sherbimit ne te ardhmen.	vijimes, eshte i nevojshem krijimi i nje rrjeti te profesionisteve te kualifikuar qe shkembejne informacion dhe aplikojne modele te rritjes se vazhdueshme te cilesise ne praktiken klinike.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e lezioneve pre-kanceroze ne spitalin publik.	Ka mjeke gjinekologe te specializuar ne kryerjen e trajtimit te lezioneve pre-kanceroze. Mund te praktikohet LEEP per CIN1-CIN2. Per rastet e CIN3 apo kancer in situ, rekomandohet rasti ne spitalet universitare.	Ngelet problem anashkalimi i sherbimit publik ne kete fushe dhe zgjedhja e spitaleve te Tiranes, apo spitaleve jashte vendit. Arsyet jane te lidhura me informimin dhe ndergjegjesimin jo te mire te popullates mbi kapacitetet e spitalit te Lezhes	Pervet rekomandimit me siper, eshte gjithashtu e nevojshme te rritet niveli i ndergjegjesimit te grave dhe te detajohen me mire rekomandimet nga mjeket e familjes
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Personeli i spitalit publik		
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike.	Ekziston kolposkopi. Gjithashtu ekziston hapësira per kryerjen e ekzaminimit, e pajisur me infrastrukturen e nevojshme; Shtrat ekzaminimi qe lejon ekzaminime ne futjen e spekulumit ne cervix Spekulum dyvalent Instrumenta per punch biopsy, Kyreta endocervical Burim drite qe lejon ekzaminimin e cervixit.	Ne Lezhe do te funksionojë se shpejti materniteti i ri. Mjediset e infrastruktures jane te pershtatshme per ekzaminimet kolposkopike. Problem ngelet numri i ulet i ekzaminimeve dhe pasojat ne performance dhe sigurim cilesise qe vijne per kesaj.	Nuk ka nevoja akute per nderhyrje, megjithate eshte e nevojshme te sigurohet mbeshtetje afatgjate me mjete konsumi dhe te kryhet mirembajtja e pajisjeve dhe e mjediseve perkates
Referimi			
Referimi i	LEEP mund te praktikohet	Nuk ka probleme apo	Spitali i Lezhes do

rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	per CIN1-CIN2. Per rastet e CIN3, kancer in situ, si dhe rastet e tjera me kancer me te avancuar referohen ne Spitalet Universitare Gjinekologjike ne Tirane ose ne Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	barriera evidente ne procesin e referimit. Megjithate nuk ka nje protokoll specifik se cilat raste referohen dhe cilat jo.	te perfitonte nga rishikimi i udherrefyesve kombetare mbi rolin e spitaleve rajonale ne trajtimin e pre-kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit ne kete fushe.
Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perlllogaritjen e indikatoreve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te kolposkopise prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Spitali Rajonal Kukes

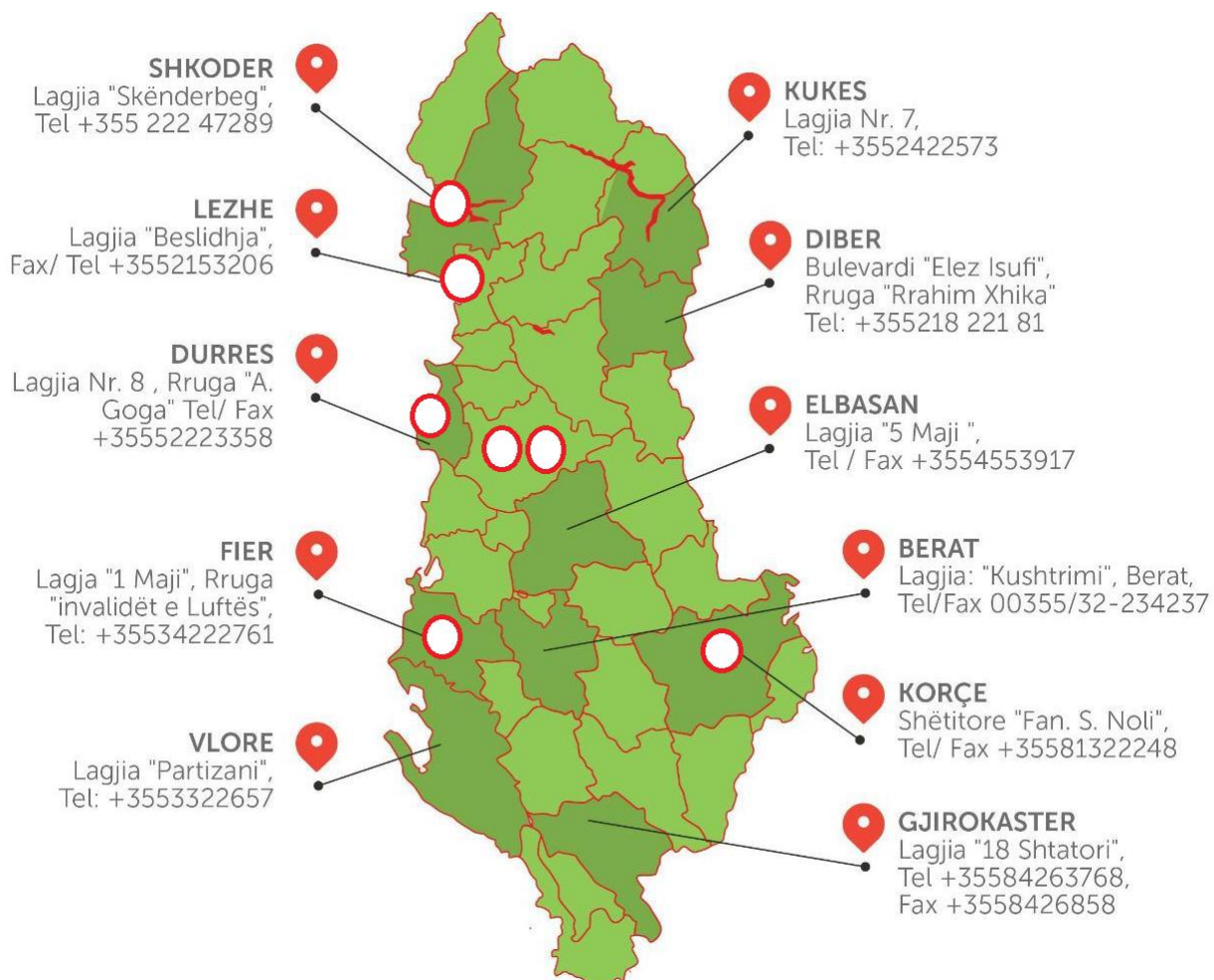

Elementet e vleresimit	Kapacitete ekzistuese	Probleme, barriera	Komente, rekomandime
Sherbimi baze			
Sherbime per grate HPV pozitive ne depistim prane spitalit rajonal.	Klinika e obstetrike gjinekologjise prane Spitalit te Kukesit mund te ofroje vetem ne teori sherbim te kolposkopise. Megjithate vitin e kaluar nuk ka pasur asnje ekzaminim kolposkopie per raste HPV-pozitive ne kuader te programit kombetar te depistimit, te rekomanduara per kolposkopi nga mjeku i familjes, apo ekzaminime te tjera.	Spitali ka mungese te tradites ne kete fushe. Problem ngelet edhe numri i ulet i popullates target dhe numri i ulet i grave candidate per referim. Nuk ka informacion mbi gra HPV-pozitive qe te jene ekzaminuar ne Kukes. Grate rekomandohen per kolposkopi, por nuk keshillohen me hollesi se cila eshte qendra me e afert e specializuar. Me shume gjase grate e rekomanduara shkojne ne spitalet universitare te Tiranes, ose jashte vendit	Nevojitet forcimi i koordinimit mes qarkut te Kukesit dhe Shkodres ose Tiranes. Operatori Shendetesor, Shendeti publik, sherbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal duhet te shkembejne informacion. Grate duhet te rekomandohen ne menyre specifike mbi sherbimin e kolposkopise ne Shkoder ose Tirane.
Sherbime kolposkopie private ne qytet.	Mungojne		
Laboratori			
Laboratore per vleresimin histologjik ne	Ne Spitalin e Peshkopise ka mundesi teorike per marrjen e materialit citologjik per pap-test, por	Tradicionalisht mostrat jane derguar ne Tirane per ekzaminim histologjik. Shpesh nje	Shpresohet se fillimi i modelit te ri te sherbimit laboratorik prane

spitalin rajonal.	jo laborator te specializur te citologjise apo anatomise patologjike per mostrat vaginale.	pjesa e madhe e kostove dhe e logjistikes se sherbimit bie mbi grate qe perdorin sherbimin. Raportohen barriera financiare lidhur me perdorimin e anatomise patologjike.	spitaleve te zgjidhe kete komponent te ekzaminimit te metejshe dhe diagnozes se grave qe rezultojne pozitive per HPV. Koncesioni i laboreve spitalore perfshin edhe citologjine dhe histologjine patologjike*.
Laboratore private.	Mungojne	Distanca dhe kostot shtese ne transport per grate qe zgjedhin sherbimin privat jane nje barriere sinjifikative. Gjithashtu ofrimi i testit te tipizimit te HPV, si ekzaminim shtese, per grate HPV pozitive ne depistim, ne labore private, rrit shume dhe ne menyre te panevojshme kostot per grate.	Nevojitet nje informim me i mire i grave HPV-pozitive mbi menyren e funksionimit te programit, sherbimet e nevojshme dhe ato qe nuk jane te nevojshme. Nevojitet caktimi i infermiereve te dedikuara per mbeshtetjen e grave HPV positive ne hallkat e sistemit.
Personeli			
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje ekzaminim kolposkopik (si dhe mostra per biopsi dhe histopatologji) ne spital.	Ne Spitalin e Kukesit sapo ka filluar pune nje specialiste e re nga Tirana.	Mungon mjedisi i favorshem infrastrukturor. Gjithashtu numrat e ulet te pacienteve potenciale ngelen nje kercenim per sigurimin e cilesise se sherbimit ne te ardhmen.	Rekomandohet forcimi i lidhjeve mes gjinekologeve te Kukesit dhe te Shkodres ose nje prej spitaleve universitare ne Tirane per ndjekjen ne vijimesi te grave HPV pozitive.
Personel i trajnuar dhe i afte qe te kryeje trajtimin e	Specialistja e re eshte e kualifikuar ne kete fushe, por mungon pervoja.	Mungon mjedisi i favorshem infrastrukturor. Gjithashtu numrat e ulet te pacienteve potenciale	Rekomandohet forcimi i lidhjeve mes gjinekologeve te Kukesit dhe te Shkodres ose nje

lezioneve pre-kanceroze ne spitalin publik.		ngelen nje kercenim per sigurimin e cilesise se sherbimit ne te ardhmen.	prej spitaleve universitare ne Tirane per ndjekjen ne vijimesi te grave HPV pozitive.
Personel per trajtimin e lezioneve pre kanceroze, private ne qytet.	Mungojne sherbimet		
Pajisjet			
Materiale dhe pajisje per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike.	Mungojne kolposkopet dhe mjetet e tjera te nevojshme, megjithese ka dhoma ne gjendje te mire		
Referimi			
Referimi i rasteve te dyshuara per kancer. Protokolle referimi.	Rastet referohen ne Spitalet Universitare Gjinekologjike ne Tirane ose ne Spitalin Universitar Nene Tereza, Sherbimi i onkologjise.	Te gjitha rastet e dyshuara referohen ne Tirane	Edhe spitali i Kukesis do te perfitonte nga rishikimi i udherrefyesve kombetare mbi rolin e spitaleve rajonale ne trajtimin e pre-kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit ne kete fushe.
Regjistrimi			
Sistemi i regjistrimit te rasteve (kolposkopi, trajtime, referime etj).	Perdoret regjistri i pacienteve, jo ne forme elektronike.	Nuk shenohet ne regjister nese gruaja e ekzaminuar eshte referuar ne kuader te programit kombetar te depistimit apo jo. Kjo veshtireson vleresimin e situates dhe perlllogaritjen e indikatoreve te programit.	Nevojitet standardizimi i regjistrimit te kolposkopise prane spitaleve rajonale dhe shkembimi sistematik i informacionit me Operatoret Shendetesore dhe Institutin e Shendetit Publik.

Harta e Spitaleve Rajonale dhe qendrat e propozuara te ekzaminimit kolposkopik

Rekomandime

Ndërkohë që gjithmonë e më shumë gra po arrihen nga shërbimet e depistimit, është e domosdoshme të vazhdojnë përpjekjet për forcimin e kapaciteteve për diagnostikimin më të mirë dhe trajtimin e lezioneve para-kanceroze, duke përmirësuar aksesin e grave në vizita të specializuara për kolposkopi dhe biopsi. Të gjitha gratë e identifikuara me sëmundje të qafës së mitrës duhet të marrin trajtim dhe kujdes. Kjo mund të arrihet duke siguruar trajnime të përshtatshme, edukim mjekësor të vazhdueshëm dhe ngritje të rrjeteve profesionale për gjinekologët në spitalet rajonale.

- Nevojitet forcimi i koordinimit mes hallkave të sistemit shëndetsor në Rajonet e Operatoreve Shëndetësore; shëndeti publik, shërbimet e kujdesit paresor dhe spitali rajonal. Nevojitet përcaktimi formal i disa spitaleve rajonale (psh, Durrësi, Fieri, Shkodra etj) si qendra referimi për programin, dhe për secilin qendër, rrethet që duhet të mbulojë.
- Për të rritur performancën dhe cilësinë e shërbimeve të kolposkopisë në spitalet rajonale nevojitet së pari, rekomandimi i qartë nga mjekët e familjes për të përdorur shërbimet publike të spitalit përkatës që mbulon territorin e tyre. Së dyti duhet rregulluar raportimi i rasteve të ekzaminuara në spitalin publik.
- Shpresohet se fillimi i modelit të ri të shërbimit laboratorik pranë spitaleve të zgjidhë këto komponente të ekzaminimit të mëtejshëm dhe diagnozës së grave që rezultojnë pozitive për HPV. Koncesioni i laboratoreve spitalore përfshin edhe citologjinë dhe histologjinë patologjike. Nevojitet një udhezim për përjashtimin nga kostot e anatomisë patologjike për gjithë grave HPV-pozitive të identifikuara nga programi dhe që kryejnë kolposkopinë.
- Nevojitet një informim më i mirë i grave HPV-pozitive mbi mënyrën e funksionimit të programit, shërbimet e nevojshme dhe ato që nuk janë të nevojshme. Nevojitet caktimi i infermiereve të dedikuara për mbështetjen e grave HPV pozitive në hallkat e sistemit.
- Është i nevojshëm aprovimi i hartës së spitaleve që ofrojnë shërbime kolposkopie dhe popullatave, rrethëve apo qarqeve që ato duhet të mbulojnë. Harta e shërbimeve të kolposkopisë për termat afatshkurtes është e propozuar në këtë raport. Për termat me

afatgjate harta duhet adaptuar ne perputhje me ndryshimin e kapaciteteve rajonale dhe vleresimit te nevojave.

- Përvec rekomandimit me sipër, është gjithashtu e nevojshme të rritet niveli i ndergjegjesimit të grave dhe të detajohen me mirë rekomandimet nga mjekët e familjes.
- Është e nevojshme të sigurohet mbështetje afatgjate me mjete konsumi dhe të kryhet mirembajtja e pajisjeve në qendrën e kolposkopisë dhe e mjediseve perkates në spitalet rajonale.
- Spitalet e përzgjedhura si qendra kolposkopie, por edhe spitalet e tjera rajonale, do të përfitonin nga rishikimi i udhërrefyesve kombëtarë mbi rolin e spitaleve rajonale në trajtimin e pre-kancereve dhe kancereve, si dhe sistemin e referimit në këtë fushë.
- Nevojitet standardizimi i regjistrimit të kolposkopisë pranë spitaleve rajonale dhe shkëmbimi sistematik i informacionit me Operatoret Shëndetësore dhe Institutin e Shëndetit Publik.

Aneks. Instrumenti i perdorur per hartezimin e sherbimeve

Programi kombetar i depistimit te kancerit te qafes se mitres

Pyetesor per vleresimin e kapaciteve dhe nevojave ne sherbimet e specializuara spitalore

Spitali.....

Rrethi.....

Eksperti informues.....

Perfshirja e spitalit me sherbime

1. A ofron spitali sherbime klinike per grate qe rezultojne pozitive me HPV nga depistimi? Po sherbime private ne qytet?

Nese po, cfare

sherbimesh.....

.....

....

.....

....

Nese jo per ku referohen grate pozitive

.....

.....

.....

.....

Disponueshmeria e sherbimeve laboratorike

2. A ka laboratore per vleresimin histologjik ne spitalin tuaj? Po laboratore private?

Po: Pershkruaj kapacitetet sipas elementeve ne kutine 1

.....

....

.....

....

.....

....

.....

....

Jo: Pershkruaj problemet qe pengojne

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Burimet njerezore ne ekzaminimin kolposkopik dhe histopalogji endocervikale

3. A ka personel te trajnuar dhe te afte qe te kryeje ekzaminim kolposkopik ne spitalin tuaj? Po ne sherbime private ne qytet?

Po, dhe praktikojne: Pershkruaj detaje mbi numrin dhe llojin e ekzaminimeve sipas elementeve ne kutine 2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Po, por nuk praktikojne: Pershkruaj problemet qe pengojne

Jo: Pershkruaj problemet qe pengojne

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. A ka personel te trajnuar dhe te afte per marre dhe pergatitur mostra per biopsi dhe histopalogji endocervikale me ane te kyretazhit?

Po, dhe praktikojne: Pershkruaj detaje mbi numrin dhe llojin e ekzaminimeve sipas elementeve ne kutine 3

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....

Po, por nuk praktikojne: Pershkruaj problemet qe pengojne

Jo: Pershkruaj problemet qe pengojne

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. A ka personel te trajnuar dhe te afte qe te kryeje trajtimin e lezioneve pre kanceroze ne spitalin tuaj? Po ne sherbime private ne qytet?

Po, dhe praktikojne: Pershkruaj detaje mbi numrin dhe llojin e trajtimeve sipas elementeve ne kutine 2

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Po, por nuk praktikojne: Pershkruaj problemet qe pengojne

Jo: Pershkruaj problemet qe pengojne

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Materialet e nevojshme per kolposkopi

6. A ekzistojne materialet e pajisjet e nevojshme qe duhet te jene ne klinike ne sasi te mjaftueshme per kryerjen e ekzaminimeve kolposkopike

Po _ Jo _ Kolposkop
 Po _ Jo _ Tavoline ekzaminimi qe lejon ekzaminime ne futjen e spekulumit ne cervix
 Po _ Jo _ Spekulum dyvalent
 Po _ Jo _ Instrumenta per Punch biopsy
 Po _ Jo _ Kurrettes Endocervical
 Po _ Jo _ Burim drite qe lejon ekzaminimin e cervixit.

Paisje te pergjithshme

Po _ Jo _ Tampona Vaginal
 Po _ Jo _ Doreza ekzaminimi
 Po _ Jo _ Kontenier dhe materiale paketuese per transportin e mostrave
 Po _ Jo _ Te dhena dhe pyetesore
 Po _ Jo _ Lapsa shkrues
 Po _ Jo _ Statistika, skedare per te dhena (komjuter)

Mbeshtetur ne pergjigje pershkruani pengese ne sigurimin e ketyre paisjeve dhe mundesine e perdorimit.

.....

Njohuri mbi kostot e pajisjeve

.....

Referimi per diagnoze dhe trajtim te metejshem lidhur me kancerin e qafes se mitres

7. Cili eshte spitali (publik ose privat) ku referohen rastet e dyshuara per kancer?

Pershkruaj elementet sipas kutise 4

.....

8. A ka spitali nje sistem efektiv referimi per tipe te tjera te sherbimeve shendetesore

Pershkrual elementet sipas kutise 5

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Regjistrimi i rasteve

9. Sistemi i regjisttrimit te rasteve (numri i kolposkopive te kryera, numri i trajtimeve, numri i referimeve, ne Sherbimin Terciar dhe klinka private).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Numri i pacienteve te ndjekur dhe perqindja ndaj totalit te punes gjate nje viti

- Positive me HPV
- Pozitive ne paptest,
- Pre kancer organeve gjenitale
- Fibromioma te mitres
- Kancer te organeve gjenitale
- IST
- Tjeter problem klinik

.....

.....

.....

.....

.....

Pershkuaj problemet lidhur me regjistrimin e rasteve

.....

.....

.....

.....

Faktore te tjere te mundshem qe lidhur me perdorimin dhe cilesine e e sherbimeve

11. Faktore te mundshem qe ndikojne ne sjelljen e gruas lidhur me sherbimet spitalore gjinekologjike per parandalimin e kancerit te qafes se mitres.

- Pse zgjedhin sherbimin privat,
- Pse zgjedhin te shkojne jashte shtetit,
- Pse zgjedhin te shkojne ne Tirane.

.....

....

.....

....

.....

....

.....

....

Opionione mbi ngritjen e kapaciteteve ne te ardhmen

12. Mendoni se eshte e mundeshme ne te ardhmen e aftert qe ne spitalin tuaj (apo rajonin tuaj) te kete mundesi per diagnoze dhe trajtim te pre-kancereve si dhe ndjekje te grave pozitive ne HPV. Propozime per cfare mun dte ndryshohet

.....

....

.....

....

.....

....

.....

....

13. Opinione mbi trajtimin e fibromiomave. Ka procedura te aprovuara? A kryuhet me shume se sa eshte e nevojshme? Ka incidente? A ankohen grate?

.....

....

.....

....

.....

....

.....

....

Kutite e detajuara ndihmuese per checklisten

Ekzaminimi i kolposkopise, i ndjekur nga biopsia ne rastet e indikuara, eshte nje procedure standarte per lezionet cervikale. Sherbimi i kolposkopise zakonisht ofron edhe trajtimin perkates nese eshte e mundur, ndjekjen ne vazhdimesi dhe referimin ne klinika me te specializuara .

Kutia 1

Kur vleresohen kapacitetet e laboratorit per ekzaminimin biologjik duhet pasur parasysh.:

- *Ku eshte vendosur laborator*
- *Si transportohen mostrat*
- *Sa shpesh transportohen mostrat ne laborator*
- *Per sa kohe jane gati rezultatet e analizave?*
- *Cfare sasie mund te perballohet?*
- *Cfare sistemi ka per ruajtjen e mostrave?*
- *Si komunikohet me laboratorin rreth rezultateve?*
- *A ka laborator sistemi kontrolli?*

Disa programe e perdorin kolposkopine per te depistuar lezionet pre-kancer, por pa marre leziona histologjike. Trajtimi ne keto raste mbeshtet vetem ne vleresimin e kolposkopise.

Kutia 2

Kolposkopia ‘klasike’ perdor acid acetic me ose pa perdorimine Schiller’s iodine

Kolposkopia ‘saline’ perdor solucione saline per banjo te cervixit.

Hapat ne ekzaminimin e kolposkopise jane si me poshte:

- 1. i shpjegohet gruas procedura.*
- 2. Merret konfirmimi i saj.*
- 3. Merret anamneza opstetrikale dhe gjinekologjike gjithashtu dhe per ndonje demtim qe mund te kete ndodhur.*
- 4. Futet spekulumi ne vagine dhe vrojtohet cervixi*
- 5. Aplikohet solucion saline qe te shihen abnormalitetet dhe siperfaqet me buleza gjaku per te identifikuar brenda dhe jashte kufijve ne zonen e transformuar.*
- 6. Aplikohet acidi acetic per te vrojtuar ne zonen squamocolumnare dhe ne zonat jo normale te transformuara*
- 7. Aplikohet Schiller’s iodine per te ndihmuar ne skicimin e kufijve te lezioneve*
- 8. Merret material per biopsi cervicale*
- 9. Kryhet kyretazhi endocervical, nese indikohet.*
- 10. Inspektohen muret vaginale, vulva, perineum dhe zonat perianale.*
- 11. I shpjegohen gruas rezultatet e ekzaminimit.*
- 12. Kartela e gruas e shkruar*

Kutia 3

Procedura per biopsine cervikale:

Sapo zbulohet nje zone jonormale, sipërfaqja vlerësohet dhe krahasohet me zona të tjera të ngjashme në mënyrë që të merret material. Instrumenti i biopsisë aplikohet lehtë në sipërfaqen e cerviksit dhe më pas vendoset në formalinë. Zona mbi plagën e gjakosur shtypet lehtë me pambuk ose kauterizohet.

Kyretazhi endocervical

Kyretazhi endocervical përfitohet nga një kampion histologjik duke përdorur kyretën mbi kanalin endocervical. Lezionet që janë lokalizuar në kanalin endocervical zakonisht nuk janë të dukshme në kolposkop. Në keto rast, indikohet kyretazhi endocervical.

Kutia 4

Konsiderata kur vlerësohet mundësia e një sistemi reference për grupe në nevojë:

- *Ku janë vendosur shërbimet*
- *Cili është orari i tyre*
- *Sa i duhet gruas që të udhëtoje nga shtëpia në keto shërbime*
- *A kërkojnë klientët shërbime në qendrat e referencës*
- *A marrin pacientët shërbimin brenda një kohe të përshtatshme kur ata janë paraqitur në keto shërbime*
- *A janë keto grua të kenaqura me shërbimet*
- *A kanë kosto keto shërbime*
- *Cfare mundësie kanë grupe nëse ata nuk i përballojnë kostot e këtyre shërbimeve*

Kutia 5

Elemente të një sistemi referimi përfshijne:

- *Protokolle standarte si mjet referimi*
- *Sistem monitorimi për përdorimin e protokolleve standarte*
- *Sistem funksionues komunikimi midis tyre (leter, telefon, fax, takime periodike)*
- *Sisteme për ndjekje Follow-up/Pacientë që ndiqen*
- *Instrukcione të qarta lidhur me vendndodhjen, si dhe ku të drejtohen, për të kërkuar shërbime*

Spitalet rajonale	Persona Kyc te intervistuar	Personat te tjere kyc te kontaktuar
Fier,	Ramadan Cepele, specialist gjinekolog , shef imaternitetit	Nevila Shuke, Drejtore e spitalit rajonal
Vlore	Bruna Mersini Drejtoreshe e spitalit rajonal, Specialiste obsteter gjinekologji	
Shkoder,	Senad Halluni specialist obsteter gjinekologji. Shef I maternitetit	Astrit Hafizi Drejtor I Operatorit te Sherbimeve Shendetesore
Lezhe	Leon Kaza, Specialist obsteter gjinekologji, Drejtor I spitalit rajonal	
Peshkopi	Altin Ngjici Specialist obsteter gjinekologji, Shef I maternitetit,	Bajram Balliu, Specialist obsteter gjinekolog
Kukes	Nertila Sula Specialiste obsteter gjinekologji	
Durres	Diana Shahini Specialiste obsteter gjinekologji	Arjan Prodani, Shefi I maternitetit, Nadire Jani, Drejtore e Spitalit Rajonal Durres
Saranda	Argentina Alikaj Robert Mavro Liljana Thoma	Erjon Dhroso Drejtori i spitalit Nuredin Capari Shefi i maternitetit
Gjirokaster	Migena Kuro drejtoreshe e maternitetit Specialiste obsteter gjinekologji Elida Ciko Specialiste ne DSHP	
Berat	Edlira Shkembi drejtoreshe e spitalit Specialiste obsteter gjinekologji Enerta Habilaj Specialiste ne DSHP Irma Shehu Specialiste ne DSHP	Gentian Kusta Specialiste obsteter gjinekologji

Lushnje	Nardi Bitika Shef i maternitetit Specialiste obsteter-gjinekolog Anisa Meco Secialiste ne ISHP	
Pogradec	Genta Shyta Specialiste obsteter gjinekologji Gjergji Pasko Mjek epidemiolog	Elona Katiraj Drejtoresha e DSHP
Korce	Rei Galica Specialiste obsteter gjinekologji Nada Terpo Specialiste ne DSHP	
Elbasan	Teuta Kadaifciu drejtoresha e spitalit Specialiste obsteter gjinekologji Alfa Peci Specialiste ne DSHP	
Tirane	Mirela Rista Specialiste obsteter gjinekologji Materniteti Koco Gliozheni	
Tirane	Anila Xhani Specialiste obsteter gjinekologji Materniteti Mbreteresha Geraldine	